

N:o 108.

Af herr **A. Hedin** m. fl., *angående skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan att Kongl. Maj:t ville inleda förhandlingar om aftal mellan Sverige, Norge och Danmark rörande en samfärd deklARATION till öfriga makter, hvarigenom de tre skandinaviska staterna förklara sig för principiellt och permanent neutrala.*

Åtskilliga omständigheter, bland hvilka några af de viktigaste lära vara så allmänt kända, att både de och de öfriga här kunna förbigås, hafva under de senare årtiondena föranledt, att inom de tvenne stora stater, som äro våra grannar, den allmänna opinionen i den ena betraktar Sverige med misstro såsom sannolik fiende, i den andra åter anser sig hafva rätt att påräkna Sverige som bundsförvandt i ett blifvande krig mellan båda.

Det behöfver ej visas, emedan det så lätt faller i ögonen, att denna opinion innebär den största fara för vårt land. Och det är ej mindre visst, att en officiel demonstration, hur uppriktig den än må vara, t. ex. försäkringar i trontal eller ett tillkännagifvande, att en tidning, som fört ett lättfärdigt och dåraktigt språk uti internationella angelägenheter, ej uttalat regeringens mening, icke är egnad att rubba meningar, de der utom vårt land hunnit rotfästa sig såsom på samma gång en folketro och en faktor i statsmännens beräkningar. Ty just de, till hvilka försäkringarna riktas, anse fredsvänligheten för ett alla regeringars obligatoriska talesätt, och tveka ej — hur orätt det än må vara — att efter graden af sin egen diplomatiska ärlighet bedöma andras.

Vår regerings förklaringar, hennes vederläggningar af falska uppgifter om hennes politiska tendenser, behöfva stödet af en folkmening, så tydligt och tillförlitligt uttryckt, att den ej kan i god tro blifva föremål för tvifvel eller misstanke. De behöfva det så mycket hellre,

som de konstitutionella garantierna för den utrikes politikens handhavande i enlighet med folkets åskådningssätt och önskningsar äro svaga, så att det låter sig befara, att regeringens okontrollerade politik kan, i strid med en fredligt sinnad, men tigande folkvilja, föra landet in i förvecklingar, som leda till krig. Vi veta, men utlandet vet det ej, att svenska folket till sitt oändligt öfvervägande flertal intet högre önskar än en på fredens bevarande riktad neutralitetspolitik. Må denna folkönskan därför uttalas på ett sätt, som ej lemna rum för någon misstro till fredsvänlighetens uppriktighet eller till folkets vilja att i den riktningen inverka på regeringens åsigt och handlingssätt. Med ett sådant stöd skall en regering, om hon i allt sitt görande och låtande i mellanfolkliga ärenden följer de regler, en på fredens bevarande riktad politik föreskrifver, kunna tillvinna sina förklaringar och försäkningar en tillit, som de, ehuru sanningsenliga och ärliga, eljest hafva svårt att förvärfva.

Tvenne omständigheter göra den nuvarande tidpunkten lämpligare än någon föregående för en meningsyttring af *regering och representation samfäldt*, afsedd att undanrödja vådor, som kunna härflyta af felaktiga föreställningar hos främmande staters såväl regeringar som folk.

Den ena är de stora uppoffringar för försvaret, som efter en lång period af förlamande menings- och intresse-motsatsers kamp beslutats af Riksdagen, som fullföljts och fullföljas äfven efter att regeringen, genom krigsministern, vid urtima riksdagen 1892 uttalat sin förvissning, att den armé, som den då antagna härordningen skulle skänka oss, skall, om Sverige angripes, »värna om vårt oberoende och fördrifva fienden ur landet», att med den nya härordningen »vårt fosterlands oberoende är trygghadt» (statsrådet Rappes yttrande i Andra Kammaren den 21 november 1892). Det skall ej numera kunna sägas, att Sverige gör anspråk på en *passiv*, försvarslös neutralitet, på neutralitetens fördelar, utan att ega vilja och förmåga att uppfylla dess förpligtelser — en sådan neutralitet som för ett århundrade sedan blef den uråldriga venezianska statens bane.

Den andra omständigheten, som bjuder oss att begagna den nuvarande tidpunkten, är ryske kejsarens fredsmanifest. Alla hafva vi med den största tillfredsställelse och erkänsla lyssnat till Hans Maj:t Konungens yttrande härom i trontalet vid Riksdagens öppnande. Då kejsaren af Ryssland fördömt rustningsraseriet i samma ord, som förut i lång tid ljudit från fredsvännernas läger, men som lika länge förhånats dels såsom en skildring af vackra drömsyner, dels till och med såsom en opposition mot en af Gud instiftad jernets och blodets verldsordning,

så är det ej möjligt att sluta sina ögon för det stora, det världshistoriska faktum, att idéernas arbete omsider bemäktigat sig en ny mark inom samhällsrymder, der det länge såg ut, som om *fred på jorden* aldrig skulle blifva annat än det tommaste bland ord. Om under en sådan tänkesättens riktning små folk kunna, utan förmättna anspråk att inverka på de stora makternas rådslag, erbjuda en för ingens intressen förnärmande medverkan till vinnande af det mål, som alla förklara sig vilja arbeta för, så skall detta hafva att påräkna ett beredvilligt erkännande från alla dem, som i sina loford öfver den ryske kejsarens manifest uttalat sin verkliga mening. En förklaring om principiell och ständig neutralitet — den nu för de små staterna naturliga utvecklingen af den tillfälliga neutraliteten — ingriper på intet sätt i de stridiga intressen, som — enligt hvad man redan kan förutse — komma att samman- drabba vid behandlingen af det detaljerade konferensprogrammet.

De smärre, de sekundära, deribland de skandinaviska staternas sammanslutning, såsom ständigt neutrala, till ett fredsförbund är en gammal tanke, för hvilken betydande röster äfven höjt sig i andra land.

Den schweiziske historikern och rättsläraren C. Hilty, professor vid universitetet i Bern, har i en skrift »Om krig och fred» framhållit ökandet af de evigt neutrala staternas antal såsom ett verksammare, mera lofvande medel för uppnående af eller närmande till fredsvännernas mål än skiljedomen, hvilkens betydelse han väl icke förnekar, men mot hvars öfverskattande han varnar, »enär skiljedomsafgörelse af *alla* tvister mellan *suveräna* stater är en åtminstone för närvarande omöjlig och utförbar åtgärd». Han yttrar:

En annan, enligt vår mening utsigtsrik fråga är *ökandet af de evigt neutrala staternas antal* och upprättandet af en *förbindelse* dem emellan, hvilken blefve ett verkligt *fredsförbund*. Det gifves nu blott tre sådana stater i Europa, men hvilkas europeiska bestånd som sådana evigt neutrala länder hvilat på ganska olika dokument från olika tid, och hvilka ej hafva någon förbindelse sins emellan. Ja, man har ännu år 1889 gjort den föga tröstande erfarenheten, att ganska indflytelsesrika röster då försökte att ifrågasätta just denna eviga neutralitet¹⁾, som öfverhufvud är ett folkrättsligt ännu föga fastställt begrepp. Äfven den *enkla* neutralitetens rättigheter och pligter äro ännu ej så fastställda, som de nödvändigt borde vara, och en berömd skiljedom, som den gången egde rum på schweizisk botten, blef till slut nästan ett teoretiskt misslyckande²⁾. Men det gifves sannolikt äfven andra stater i Europa, än Schweiz, Belgien och Luxembourg, som skulle önska att vara *evigt neutrala*, om detta vore möjligt att åstadkomma genom ett tillfredsställande folkrättsligt erkännande, och hvarför skulle det ej vara händelsen? Hvilken fördel för Europas fred, om en gång blott ett ringare antal stater, i stället för såsom nu

1) 2) Med siffror betecknade noter följa efter bilagorna i slutet af motionen.

det stora flertalet, ännu återstode, som för den större sjelfbestämningens skull undandrog sig denna ständiga neutralisering och framgent utgjorde undantaget, icke regeln, men gentemot hvilka alltid stode ett *kraftigt och varaktigt fredsförbund af de evigt neutrala*, för de förres eget folk ett ständigt föredöme af ett *annat* och måhända bättre statstillstånd! Det förtjenar kallas rent af en dåraktighet af de redan nu evigt neutrala, att de ej länge sedan förenat sig till ett slags ömsesidig garanti, af åtminstone teoretisk art, mot alla angrepp och dermed tagit initiativet till vidare främjande af ändamålet. — Belgien t. ex. borde år 1889 i sina publicistiska organ hafva mycket bestämdt tagit position mot den Bismarckska anfåktelsen af den schweiziska neutraliteten; men Schweiz rönt då, från båda sina med-neutrala, äfven teoretiskt, blott ganska ringa understöd. — Detta vore mera *förhoppningsfullt än allt annat*, som vi tillsvidare kunna göra för den eviga freden. Äfven här erbjuder Edsförbundets historia ett lärorikt exempel. Den gamla Edsförbundsstatsrätten kände — jemte sjelfständiga samfund, som visserligen voro evigt allierade utåt, men inom förbundet, åtminstone faktiskt, ej voro förhindrade att bekriга hvarandra — tre evigt neutraliserade förbundsmedlemmar: Basel, Schaffhausen och Appenzell, hvilka det genom förbundsbreven uttryckligen var ålagdt att vid krig mellan medlemmar af Edsförbundet ej sluta sig till någondera parten, utan »sitta stilla och söka medling». Man har måhända dessa egendomliga fredsoaser att tacka därför, att det gamla Edsförbundet, trots förnyade blodiga borgerliga krig, aldrig gått isär, så att till och med förbunden aldrig blifvit uppsagda, utan hvarje krig var blott ett slags process om vissa frågor, som ej annorlunda kunde slitas, efter hvars afgörande man på förhand och redan *under* kriget var besluten att fortsätta ett fredligt samlif.³⁾

I en sammanslutning af ett större antal principiellt och permanent — »evigt» — neutrala stater, ser förf. den mäktigaste faktor för verldsfredens tryggande, som fredsvännerna för närvarande kunna verka för. Ett sådant fredsförbund skulle vinna en städse ökad inflytelse och lättare, än någon skiljedomsinrättning, förverkliga den opartiska förmedlingsinstansen uti internationella tvister.

Det exempel, förf. åberopat från Edsförbundets äldre tider, har äfven af andra forskare i den schweiziska historien anförts i samma syfte — nemligen såsom ett bevis uppå, att de till neutralitet förpligtade kantonerna såsom fredsmedlare både sammanhöllo förbundet, när det hotade att gå sönder, och afhöllo det irån deltagande i grannstaternas krig, sålunda förberedde ständig fred mellan de förbundne och befäste deras samfålda neutralitet utåt.

Trettioåriga kriget från Gustaf Adolfs uppträdande i Tyskland till midten af 1630-talet var en vanskligh och vådlig pröfningstid för det mellan tvenne religionsbekännelser delade Schweiz, och detta hufvudsakligen i följd af lockelser och påtryckning från svensk sida, som naturligtvis föranledde motsatta inverkningsar från Wien⁴⁾. Gustaf Adolfs ovilja mot dem, som föredrogo fred framför att tjena hans planer, är bekant. Konungens bemödanden att inblanda schweizarne i kriget fullföljdes efter hans död. Naturligen voro på grund af religionsöndringen sympatierna riktade åt olika håll, men mera vådliga för

neutralitetens bevarande voro lockelserna utifrån och slutligen den af svenskarne (Gustaf Horn) föröfvade neutralitetskränkning, som åsyftade att omedelbart indraga schweizarne i kriget, hvilket skulle hafva fört protestanter och katoliker åt olika sidor, efter all sannolikhet upplöst förbundet och gjort det till ett rof att delas mellan grannarne. Endast genom neutraliteten hölls förbundet tillsamman, och därför har man väsentligen att tacka de till neutralitet förpligtade kantonernas medlande verksamhet, äfvensom visserligen den större försonligheten hos de katolska kantonerna, hvilken starkt bryter af mot våldsamheten hos det svensksinnade protestantiska krigspartiet i Zürich. Tack vare de neutrale höll förbundet ihop och, efter dessa första åren på trettioalet, medan ännu Tyskland föröddes i religionens missbrukade namn, se vi uti Schweiz katoliker och protestanter förena sig, å förbundsdagen 1636, för att i mensklighetens och kristendomens namn till de krigförande rikta ett medlingsanbud, som i gripande ord skildrar krigseländet: mördandet, brännandet, qvinnoskändandet, hungersnöden och hungersdöden — huru svälten dref människor att äta »döda människors kroppar», huru »arma oskyldiga barn icke skonades af deras köttsliga föräldrar».

Så gick den öfver, en af de största faror, som hotat det schweiziska förbundets bestånd, och sålunda har det, visserligen fram igenom nya vådor, fått upplefva den tid, då det utgör en mönsterstat, värd allas beundran. Trots tvenne religioner och fyra folkspråk, af hvilka tre äro officiella; trots den af olika kantoner representerade motsättningen mellan konservativa och radikala, likasom mellan federalistiska och centralistiska idéer, företer detta statssamfund den fullkomligaste enighet utåt, i värnandet af sin af gammalt främsta statsgrundsats: ständig neutralitet. På samma gång har Schweiz, fullföljande en sedan många århundraden fäderneärfd tradition, fortfarande fyllt den uppgift, hvarom erkehertig Johan, under kejsar Alexander I:s lifliga bifall, en gång sade: »Måste det ej gifvas något ställe, der hederliga människor, som förföljas, och tanken, som förtryckes, finna en fristad och en rymd för sin kraft?» När vi glädjas åt detta skådespel, skola vi minnas de små, till ständig neutralitet förpligtade förbundsstaternas medlande, fredsstiftande roll. Och vi komma då att, med C. Hilty, tänka att de nuvarande principiellt neutrala staterna i Europa, i förening med några flere, främst de skandinaviska staterna, som hafva så vackra minnen i den internationella rättsutvecklingens tjänst, skola utöfva en fredsstiftande verksamhet till eget och mensklighetens gagn.

Tidigare än någon annan har den bekante ekonomisten G. de Molinari, chefredaktör för *Journal des Économistes* och korresponderande ledamot af Institutet, sedan nära ett halft sekel sökt att väcka de smärre staterna, »de för fredens bevarande mest intresserade nationerna», till besinnande af den uppgift, hvilken är dem förelagd såsom fredsstiftare. Påminnande om, huru de neutrales bemödanden under tidernas lopp efter hand inskränkt de krigförandes s. k. rättigheter, hvilka i all synnerhet England sökt att gifva en obegränsad utsträckning, har han i den europeiska pressen förordat hvad han någon gång kallat ett »freds-syndikat» eller ett »de neutrales förbund» af de sekundära staterna, som vore i stånd att, vid en allmän krigsfara, lägga sin tyngd i fredens vågskål. För ett sådant förbund vore upprättandet af ett fast skiljedomstribunal en lättare åtgärd, än för de stora makterna, som under alla freds försäkringar beherskas af oafslätlig rivalitet, alltjemt misstänksamt bevaka och oupphörligt söka öfverträffa hvarandras krigsförberedelser⁶).

En svag punkt företer Molinaris förslag derutinnan, att han, om än såsom en mindre sannolik eventualitet, förutsätter neutralitetsförbundets väpnade ingripande mot fredsstöraren. De nuvarande principiellt neutrala staterna skulle sålunda öfvergifva en ställning, hvilken omsider blifvit så häfdvunnen och befäst i den allmänna meningen, att den nu utgör en derigenom — vida mer än genom de internationella aftalen — tryggad folkrättslig institution. Molinaris namnkunnige landsman, freds- och skiljedomstankens oförtröttade apostel, Frédéric Passy, har ock därför begränsat sitt godkännande af förslaget om en sammanslutning till samverkan mellan de neutrala makterna med det förbehållet, att den skulle vinna sitt mål »genom rätt, ej genom våld». Man kan ej — säger han — annat än frapperas af den makt, som dessa små nationer, hvar för sig vanmäktiga, skulle representera, om de förenade sig. De äro i stånd att bidra till fredens bevarande utan att förena sig i syfte af ett väpnadt ingripande. Detta genom att fullfölja arbetet å fasta rättsliga former för slitande af internationella tvister. Må ett aftal härom till en början slutas mellan ett mindre antal makter. Den dag, då genom deras initiativ en internationel juridisk myndighet blifvit upprättad, af obetviflad kompetens och opartiskhet, beredd att mottaga och undersöka uppkommande tvistefrågor, skall det blifva svårt äfven för de mest gensträfvige att ej låta dem bringas inför denna jurisdiktion, hellre än att begära deras lösning af den grymma och störande slump, som sväfvat öfver slagfälten. —

Från de senast förflutna par årtiondena kan ock anföras ett vittnesbörd om äfven de stora makternas benägenhet att, genom på förhand slutna öfverenskommelser, så väl trygga de neutrales rätt, som att — hvilket är ett särdeles anmärkningsvärdt faktum — derest krig utbryter, minska krigföringens, dess olyckors och förödelsers omfattning genom att begränsa den krigsteater, öfver hvilken de krigförande råda. Elfte artikeln i Congo-akten af 1885 stadgar nemligen, att om någon makt, som utöfvar suveränets- eller protektoratsrättigheter inom de uti art. 1 nämnda områden, blifver invecklad i krig, de makter, som underteckna akten eller sedermera tillträda den, förbinda sig att verka för, att en sådan besittning eller skyddsområde må, med de krigförande parternas ömsesidiga begifvande, för hela den tid kriget räcker förklaras neutralt och betraktas såsom tillhörande en ej krigförande stat. Samtliga deltagare i Congo-konventionen äro således skyldiga att söka förhindra att ett krig mellan europeiska makter, som ega besittningar inom Congo-området, utsträcket äfven till detta. Föreskriften, sådan den godkändes, är en modifikation af det förslag, som på konferensen i Berlin framställdes af Förenta Staternas fullmäktig: att förklara hela Congo-bassinen neutral. Han erinrade om, huru tillföre alla tvister mellan de europeiska sjömakterna äfven öfverflyttats till Nya världen, som sålunda i kolonialkrigen fick oförskyldt lida för hvad den ej vidkom. När man nu ville genom handel och kolonisering främja civiliserandet af den afrikanska kontinenten, hvarför ej då hindra, att den blefve skådeplats för konflikter, som vore för densamma främmande; hvarför ej, vid minnet af de europeiska krigens öfverflyttning på Amerikas jord, hindra spridning af krigslågan till nejder, der den skulle tända infödingarnes vilda instinkter? Derfor yrkade Kasson i Förenta Staternas namn rätt och slätt ett bindande aftal om hela det konventionella Congo-områdets neutralisering. Artiklarna 10—11 hafva visserligen ej oväsentligt modifierat detta förslag, men äro ej därför att ringakta⁶⁾.

Om de skandinaviska staterna proklamera principiell, ständig neutralitet såsom ofrånvikelig regel för sin framtida politik, böra de sålunda ega att påräkna, att deras inträde i de ständigt neutrales led skall betraktas såsom en fredsgaranti och lika önskligt i Europas allmänna, som deras särskilda intresse. Det har ju erkänts, att den perpetuella neutraliteten ej vore att anse blott såsom en fördel för Schweiz och Belgien, utan ock såsom ett allmän-europeiskt intresse.

I den 1815 af stormakterna samfäldt och följande år af dem hvar för sig antagna, samt derefter 1817—1818 af Spanien, Sverige-Norge, äfvensom Portugal biträdda Akt angående schweiziska Eds-

förbundets ständiga neutralitet förklara sig makterna »erkänna, att Schweiz' neutralitet och okränkbarhet och dess oberoende af hvarje främmande inflytelse höra till *hela Europas samma politiska intressen*». Så vidt vi hafva oss bekant, har sedan dess blott en enda gång något försök egt rum att förmå Schweiz att utträda ur sin neutrala ställning, nemligen när konung Carlo Alberto 1848 föreslog ett off- och defensivförbund, hvilket förslag eftertryckligt tillbakavisades af förbundsdagen.

När Belgien år 1830 ryckte sig lös ur föreningen med Holland, gjorde stormakterna till vilkor för erkännande af den nya statens oberoende, att den skulle blifva ständigt neutral. Härmed ville man så väl åt detta land som »åt *alla de stater, som omgifva det, förläna de bästa garantier för lugn och trygghet*», såsom orden lyda i London-konferensens protokoll n:o 11 den 20 januari 1831. I det frigjorda, sjelfständiga Belgiens permanenta neutralitet funno makterna nu det stöd för »jemnvigten i Europa och den allmänna fredens vidmakthållande» (London-konferensens prot. n:o 27 den 20 december 1830), som koalitionen mot Napoleon femton år förut sagt sig söka, när den påtvang Belgien föreningen med Holland, för att i sjelfva verket göra det sålunda förstörade konungariket Nederländerna till ett avant-garde mot Frankrike. Tillföre, under århundraden, ett af de stora europeiska slagfälten, har det neutrala Belgien sedan snart sjuttio år varit en fredsoas i krigsöknen.

Genom sitt geografiska läge, nationella frändskap, kulturståndpunkt och det hos folken rådande åskådningssättet äro de skandinaviska staterna i ej mindre mån egnade att, såsom ständigt neutrala, begränsa krigsfaran och blifva en fredsgaranti för hela vår verldsdel.

Den fredsstiftande inflytelsen af ett allt större antal ständigt neutrala stater har varit föremål för de interparlamentariska konferensernas uppmärksamhet, hvilka — i Brussel 1895 och 1897 — sysselsatt sig med frågan om upphöjande till en uttryckligen godkänd folkrättslig bestämmelse att, när en eller flere stater genom en deklaration gifva öfriga makter till känna, att de antagit den principiella, ständiga neutralitetens princip, det är dessa maktens pligt att besvara meddelandet med löftet att respektera den sålunda deklarerade neutraliteten. Senatorn Descamps — professor uti internationel rätt vid universitetet i Leuven — framhöll å den interparlamentariska konferensen 1897 vigten af en sådan, på förhand, ej först vid ett krigsutbrott afgifven deklaration, såsom ock afses i den förutnämnda bestämmelsen i Congo-aktens art. 10; Congo-staten har med åberopande af denna art. för-

klarat sin neutralitet.⁷⁾ Och att det är i fredstid man skall förbereda freden, enär det kan blifva för sent, då krig utbryter eller är nära, derom har för ett par år sedan furst Bismarcks organ Hamburger Nachrichten, på förekommen anledning, erinrat Danmarks regering. Ty — hette det — när krig står för dörren, kan det gifvas någon makt, som finner mot sitt intresse stridande att erkänna Danmarks neutralitet och hellre förekommer, än låter sig förekommas af en fiende, som befaras vilja använda Danmarks territorium till operationsbas.

Påminnelsen har ej mindre tillämplighet för Sverige, särskildt med hänsyn till dess vid ett Östersjökrig mest hotade del. Redan för mer än tvåhundraåttio år sedan, 1665, uttalades i riksrådet bekymmer med hänsyn till det »för anfall öppna Gotland med dess blott alltför många hamnar» — elfva år derefter föll det nästan utan motstånd i amiral Juels händer — och under de olyckor, som Carl XII hopade öfver sitt land och folk, var anledningen till oro för Gotland icke ringa.⁸⁾ Påminnelser om faran hafva sedan förekommit mer än en gång, ej blott 1808, utan helt nära den dag, som i dag är. Och faran är nu större än någonsin. Ett Östersjökrig mellan två eller flere stormakter skall numera, efter allt hvad man kan våga att förutse, ej ega rum under förhållanden som — med hänsyn till Sveriges intresse — blifva likartade med dem, hvarunder engelska flottor så ofta tillförene visat sig vid våra stränder, då de, på en tidrymd af nittiofem år från Karl XII:s död till 1813, under tretton somrar låtit, såsom konung Georg I yttrade i sitt trontal år 1727, »vänner och fiender se och känna verkningarna af Englands sjömakts». Alla omständigheter äro djupt förändrade sedan den tid, då Danmark—Norge år 1762 kunde sända ut en flotta å 24 linieskepp och 12 fregatter, som den ryska sjömakten ej vågade möta. Det sakernas nya läge, som sysselsatte Carl Johans uppmärksamhet redan år 1812 och än mera tjugo år senare, är sedan dess ytterligare förändradt. Af de två stora makter, som då egde kust vid Östersjön, hade den ena ingen flotta, och den andras var vanmäktig äfven mot en mindre styrka än den, som Storbritannien kunde utveckla på snart sagdt hvarje haf. Och framför allt, den politiska situation, som i början af 1850-talet lät oss se *allierade* engelska och franska flottor i Östersjön, den är förbi. Medan Östersjömakternas sjömilitäriska ställning är en helt annan än på den tid, då en engelsk flotta kunde fullständigt beherska de vatten, som skölja de skandinaviska rikenas kuster, är äfven Europas politiska läge af beskaffenhet, att den fara, som dessa riken hafva att i främsta rummet bereda sig att möta, är den, att Östersjön blifver krigsteater under dessa mot förr helt förändrade förhållanden. Ty nu kunna företag finnas

vara »nödvändiga» — ett ord som i de krigförandes så kallade rätt tillåter eller urskuldar allt — hvilka under ett annat sakernas skick icke voro det. Engelsk spekulation på ett nordiskt Malta eller Gibraltar är ej ny. Den »allvarliga förhoppning», som amiralen sir James Saumarez år 1809 yttrade i ett förtroligt bref, att det »mycket viktiga Christiansö måtte falla i Englands händer»⁹⁾, har tre årtionden senare oförbehållsamt uttalats i den engelska pressen med hänsyn till Gotland,¹⁰⁾ om hvilken del af Sveriges rike två svenska krigsministrar sedan ett antal år offentligen och med en påfallande ihärdighet förkunnat, att den må försvara sig bäst den gitter på egen hand, — så att denna underbara militäriska statskonst bör vara väl bekant så i London som i St. Petersburg.

Försäkringar om fredligt sinnelag och en på neutralitetens upprätthållande riktad politik lemna alltid, så länge neutraliteten är *tillfällig*, deklarerad först vid krigsutbrott, rum för antagandet att den förr eller senare kan förbytas uti en allians med någon af de krigförande parterna. Så länge en mindre stats neutralitet ej är proklamerad såsom en oryggelig grundsats, tages denna stat med i räkningen uti de stora rivalernas alliansplaner och blifver föremål för lockelser, påtryckningar, hot. Detta förebygges af den såsom principiell och permanent deklarerade neutraliteten. Genom en sådan förklaring skola magterna vänja sig att betrakta vår neutralitet såsom en af den internationella politikens fixa punkter, förvissas om, att hvarken sympatier åt ett håll, eller antipatier åt ett annat skola utöfva någon inflytelse, att ingen har att göra anspråk på understöd, och ingen att befara att hans motståndare har att påräkna en vare sig godvillig eller tilltvungen allians. De skola veta, att landets försvarskraft uteslutande är till för att, mot hvem det vara må, värna en absolut opartisk neutralitet.

Tidpunkten är nu tjenligare än någonsin förr. Rysslands kejsares fredsmanifest, som går fredsvännernas »utopier» till mötes, och som utan deras för åttio år sedan började förkunnelse af fredens evangelium ej skulle hafva blifvit skrifvet, utgör för de fredligt sinnade små staterna den kraftigaste maning att, till sitt eget skydd och i den allmänna fredens intresse, taga ett steg, som i högre grad än någon åtgärd, man f. n. kan vänta af en diplomatisk konferens, skall förstärka de fredsstiftande inflytelserna å både regeringar och folk.

Men om denna stora tilldragelse röjer, att opinionens mark är vorden gynsam, följer manne deraf, att de skandinaviska staterna skulle

hafva någon anledning att söka bringa frågan under något slags pröfning af den förestående konferensen. Betänkligheterna mot ett sådant förfarande äro ej blott betydande, utan afgörande.

Det är en ej oviktig, men dock jämförelsevis underordnad invändning, att om konferensen, såsom helt naturligt vore, afvisar att taga befattning med en sådan framställning, detta *kan* ske på sådant sätt, att derigenom frågans återupptagande i den rätta formen försvåras. Mer betyder faran af att erkänna eller kunna synas erkänna en kongress såsom en öfverförmyndare, hvilken tillåtelse sökes för en handling, som ligger inom hvarje stats egen, sjelfständiga befogenhet — om än en kongress representerar *alla* stater, blifver det dock faktiskt *stormakterna* som tillegna sig myndighet öfver de små. Rätt till neutralitet tillkommer hvarje sjelfständig stat, utgör en beståndsdel eller omedelbar följd af dess suveränitet; neutralitet är blott det negativa uttrycket af en hvars rätt att, under krig mellan andra, vidmakthålla fredsordningen och fullfölja dess uppgifter. Vi hafva ej att söka ett medgiftande — och på samma gång mer eller mindre tydligt vidgå, att detta kan oss förvägras — utan vi hafva att göra gällande en rättighet och fordra att den skall respekteras.

Äfven i början af detta århundrade, då tvenne årtiondens krig hade, jemte det gamla statssystemet och jemvigtpolitiken, så omintetgjort all folkrätt, att den kunde tyckas vara med rötterna uppryckt ur både åskådningsrätt och institutioner, hafva de mot den store våldsverkaren, som hvälft Södern upp och Norden, förbundna makterna så klart och uttryckligt, som någonsin tänkas kan, erkänt neutralitetsrätten, nemligen under förutsättning att motsvarande skyldigheter uppfyllas. Det genomtåg öfver schweiziskt område i slutet af 1813, som Metternich och Schwarzenberg i kejsar Alexanders frånvaro och mot hans vilja föranledde, rättfärdigades dermed, att Schweiz — sedan halftannat årtionde så domineradt af fransmännens kejsare, att det snarare vore en provins än ett sjelfständigt rike — ej kunde åberopa en »äkt och rättmätig neutralitet». I annat fall säga de allierade att de skulle hafva åsidosatt de skäl, ehuru af den viktigaste militäriska art, som talade för genomtåget, ty »äfven den minsta stat, så länge den är mäktig af oafhängiga beslut, får ej med våld begränsas i valet af sina politiska åtgärder, och om den, vid en strid mellan mäktigare grannar, förklarar sitt område för neutralt, skulle hvarje kränkning af detsamma vara en rättsvidrig handling.»¹¹⁾

Såsom motsvarighet mot en oomtvistlig rätt, hafva Congo-aktens undertecknare förpligtat sig att, när en makt, som inom Congo-området

utöfvar suveränets- eller protektoratsmyndighet, *begagnar sin rätt att förklara sig neutral*, respektera neutraliteten så länge de skyldigheter, den innebär, iakttagas (art. 10). Och denna erkända förpligtelse är enahanda, vare sig att neutralitetsförklaringen afser permanent eller tillfällig neutralitet. Konventionens text gör ingen åtskillnad, och Berlin-konferensens protokoll bekräfta att någon sådan ej afsetts.¹²⁾

Att proklamera vår neutralitet såsom permanent, ej som hittills blott tillfällig, kungjord vid ett krigsutbrott, utan såsom en oföränderlig, af regering och folk antagen princip, för att dermed afskära alla främmande beräkningar och intriger och undanröjda alla anledningar till farhågor å ett, till anspråk om bundsförvandtskap å ett annat håll, det tillkommer oss sjelfva. Intet steg bör tagas, som läte sig uttydas såsom tvekan om vår egen ostridiga rätt, eller såsom en ansökan om andras lof, hvilket är öfverflödigt och, då det kan göras beroende af vilkor, farligt. Af stormaktsinblandning hafva vi haft tillräckligt, för att ej sjelfva öppna dörren därför. Karl Johan, i sitt sista trontal den 16 juni 1841, antydde offentligt hvad han tidigare endast låtit komma till hemliga utskotts kännedom, i det han yttrade: »Rikets ständer år 1829, upplyste om *de anslag, som varit riktade mot det från år 1809 utgångna statskick*, erkände styrelsens förtjenst om fäderneslandet.» Och långt derförut hade han till franska sändebudet i Stockholm uttalat sin glädje öfver Juli-revolutionen, som bröt den heliga alliansens odrägliga interventionspolitik.

Äfven utan någon inbjudning till stormakterna att tillegna sig en kontroll öfver de mindre staterna, förefinnes den benägenheten hos de förre också i närvarande tid. Om hur föreställningssättet kan vänjas vid att betrakta deras förmynderskap såsom behörigt, såsom rättsligen grundadt, derom må ett anmärkningsvärdt vittnesbörd anföras. I den nyaste tysk-akademiska läroboken i folkrätt går författaren ända derhän att påstå, att den kulturstaternas samfällighet, hvilken han vill hafva ansedd för folkrättens lagstiftande, dömande och verkställande makt, »kan, såsom den redan snart ett halft århundrade det gjort i den orientaliska frågan, delegera sin befogenhet åt ett trängre utskott (de europeiska stormakterna)». Professorn upplyser ej, när och hur det gick till att stormakterna fingo detta uppdrag. Skall det, ehuru sjelftaget, i ett fall anses för alla förpligtande, hvarför skulle då ej i andra frågor, än den orientaliska, den sjelfkonstituerade delegationen få kräfva lydriad af dem, som ej veta sig hafva underskrifvit någon fullmakt? Det är betänkligt nog, att dylikt inprägla i storstats-universitetens lär-

jungar. Så mycket angelägnare, att vi ej på något sätt godkänna sådana läror.¹³⁾

Vi hafva rätt att motse från de särskilda makterna ett erkännande af vår neutralitetsförklaring; detta erkännande, innebärande en förpligtelse att den respektera, är så till vida önskvärdt, som det gifver en högtidlig offentlighet åt en för framtiden bestående folkrättsgrund-sats, men det är ej att söka eller mottaga såsom en nådebevisning.

Utan minsta tvekan afvisa vi hvarje tanke på en så kallad garan-terad neutralitet.

Hvad är den folkrättsliga »garantien»?

Ordet betyder ursprungligen, i medeltidens tyska privaträtt, det vid egendoms öfvergång från en egare till en annan brukliga löftet af den förre, att med sin muntliga utsago inför rätta skydda den senare mot tredje mans anspråk. I de flesta fall är ordet i folkrättsliga aftal användt om ett statsterritoriums öfvergång från en egare till en annan. »Garantien» har varit en till afträdelsen hörande formalitet, som för den närmaste tiden och innan långvarigare häfd mellankommit, så länge stridiga anspråk kunde motses, må hafva haft en viss betydelse; men kan man väl tillerkänna den någon vikt i fråga om t. ex. Frankrikes eller Englands besittningsrätt till områden, som de garanterat åt hvarandra, i fråga om Frankrikes garanti år 1809 för Österrikes integritet och så vidare?¹⁴⁾

Vi kunna fullfölja denna betraktelse med några frågor, hvartill Sveriges historia gifver anledning. Hvad betyder den garanti, som Sverige genom traktaten i S:t Petersburg år 1812 utfäste för Rysslands besittningar, sådana de då voro eller enligt bestämmelserna i denna traktat skulle blifva — eller den garanti, som Sverige genom den andra tilläggskonventionen i Åbo åtog sig för Rysslands eventuella gränsutvidgning vid Weichseln — eller Sveriges garanti, genom 1813 års traktat, för Preussens besittningar — eller Sveriges garanti, genom traktaten i Langres 1814, för Österrikes länder, stater och provinser? Besittningsgarantien — äfven den reciproka garanti, som Sverige fick genom de anförda traktaterna — är en kansliformel, ett diplomatiskt talesätt. Den är, under Europas nuvarande politiska situation, ingenting annat i den olyckliga november-traktaten af 1855.

Är »garantiens» innehåll bestämdt genom en allmänt antagen folkrättslig lärosats, till den kraft och verkan en sådan må anses ega? Nej. Är det i speciella fall definieradt i den konventionella folkrätten? Icke heller det. Må man på sin höjd beteckna den som ett moraliskt

vitsord för den garanterades anspråk och sedermera afgöra, hvad vigt må tillerkännas detta.

Ej kan väl garantibegreppet, öfverflyttadt på en stats neutralitet, betyda mer, när aftalet ej förpligtar till något ingripande med makt, der så påfordras. Garantien för Luxembourgs neutralitet formulerades å Londonkonferensen 1867 så, att de motsatta meningarna skulle låta sig förenas i ett ordasätt, hvilket enhvar kunde tyda efter behag, och lord Stanley försummade ej att inför parlamentet begränsa den till den förpligtelse, som åligger ett »bolag med begränsad ansvarighet». ¹⁵⁾

Garantien är stum, när det egna intresset ej talar. Om detta höjer sin röst, är den öfverflödig. Det var detta, som föranledde Englands aftal med Preussen och med Frankrike den 9 och 11 augusti år 1870, till skydd för Belgien. Och samma bevekelsegrund gjorde sig allena gällande, då Frankrike och England genom konventionen af 22 oktober 1832 öfverenskommo att, till Belgiens försvar mot Holland, verkställa det garantilöfte de gifvit medelst de 24 artiklarnes protokoll den 15 oktober 1831 — gifvit i förening med de tre andra stormakterna, hvilka emellertid undandrogo sig sitt åtagande eller, såsom den delikata omskrifningen lyder i den fransk-engelska konventionen, »i detta ögonblick ej voro beredda att medverka till de aktiva åtgärder, som verkställigheten af nämnda fördrag påkallar».

Garantiens minsta fel är emellertid dess betydelselöshet eller, rättare sagdt, det vore lyckligt om detta, med faran att insöfva den garanterade i en falsk säkerhet, vore det enda. Men det är icke så.

Till och med skenet af en garanti och en falsk uttolkning, hvarigenom en garantibestämmelse inlagts i akter, som icke afsett något sådant, hafva varit farliga, emedan de tjenat till förevändning för en inblandning, som förnekat den garanterade eller förment garanterade statens sjelfständighet. Schweiz' neutralitet har *icke* blifvit garanterad af andra makter, men i lång tid har saken falskeligen så framställts, och under årtionden hafva på denna förvrängning af 1815 års neutralitetsakt^{*)} grundats talrika, oförsynta, stundom af krigshot åtföljda interventionsförsök, afseende bland annat att förbjuda schweizarne att refor-

*) Hvad denna akt åt Schweiz *garanterar* är »dess territoriums integritet och okränkbarhet inom dess nya gränser» (jmför hvad här ofvan är sagdt om besittningsgarantier). Vidkommande neutraliteten åter hafva makterna genom akten af 20 nov. 1815 endast »formligen och autentiskt erkänt Schweiz' ständiga neutralitet». Ut i den deklaration af 30 april 1817, hvarigenom Carl XIII på Sveriges och Norges vägnar biträdde akten af 20 november, heter det att denna akt »erkänner Schweiz' perpetuella neutralitet och dess territoriums okränkbarhet». Här begagnas således ej ens ordet »garanti» om territoriets integritet, utan »erkännande» (reconnaissance), hvilket, såsom här ofvan visats, också är allt hvad en territorialgaranti i sjelfva verket innebär.

mera 1815 års mycket lösa förbunds-författning, ehuru den, genom att lägga all polismakt i kantonernas hand, gjorde den svaga förbunds-centralmakten oförmögen att uppfylla förbundets pligter mot andra stater beträffande flyktingar, som ville använda förbundets territorium till operationsbas för revolutionsföretag hos grannarne.¹⁶⁾ Vi behöfva för öfrigt ej gå utom vår egen historias rämärken för att lära oss vådan af en förment garanti, inrymd i ord, af hvilka några kunna låta sig vrångtydas mot det uppenbara syftet af bestämmelsen i sin helhet. Ett allt för namnkunnigt exempel erbjuder fredsslutet i Nystad. Och om vi, ej utan skäl, förvånas, att man i Schweiz ännu in i våra dagar kunnat orätt läsa neutralitetsakten af 1815, böra vi ihågkomma, att äfven svenske statsmän — och först bland dem ingen mindre man än Höpken — uti traktaten i Nystad läst en tsarens garanti för Sveriges regeringsform.

En berömd folkrättslärare i nutiden, G. Rolin-Jaequemyns har sagt, att det i »synnerhet i de små, neutrala och fredligt sinnade staterna är angeläget att odla och akta den internationella rätten; ty det är i kraft af den de lefva och på den de böra stödja sig för att fortfara att lefva».

Det är emellertid icke uteslutande till egen fördel, som de skandinaviska staterna sedan slutet af det sjuttonde århundradet verkat för värnande af de neutrala rättigheter; de hafva härigenom främjat folkrätten på ett sätt och i en grad, att deras bemödanden, strider och uppoffringar för utvecklingen af det internationella rättstillståndet med skäl kunna räknas till deras ärofullaste traditioner och minnen. När England och Holland genom traktaten af 22 augusti 1689 förenade sig om att med våld hindra all sjöfart och handel på Frankrike — en förebild till den blockad, som Napoleon I påbjöd 1806, och som origtigt betecknats såsom en ensamstående yttring af tyranniskt högmod — reste sig de skandinaviska staterna till försvar för de neutrala menliga rättigheter, och dermed börjar raden af deras förbund till försvar för den neutrala handelns frihet 1691—1801. Deras stora förtjenster hafva ock med den största berömmelse omtalats af flere folkrättens historieförfattare.¹⁷⁾

Till denna kedja, som leder tillbaka till fredspolitikerna på Carl XI:s tid, hafva i detta århundrade fogats nya länkar.

I det tal, hvarmed konung Carl Johan år 1834 öppnade hemliga utskottets förhandlingar, yttrade han om de allmänna politiska förhållandena och de förenade rikenas ställning bland annat följande:

Dessa allmänna angelägenheter, I veten det nogsam, Gode Herrar och Svenske Män! befinna sig, sedan någon tid, i ett tillstånd af en stundom omedelbart hotande, stundom hämmad brytning. Man skulle kunna likna den vid en eld, som passionerna underblåsa, men visheten dämpar, utan att kunna släcka. Denna sakernas ställning, ständigt hotande, ehuru oupphörligen hejdad, utgör i detta ögonblick ett hufvudsakligt föremål för regenternas bekymmer, och kan ingalunda blifva främmande för Mina. Brödrarikena, *belägna mellan tvönea stora makter, som äro i tvist på åtskilliga punkter, och täflande på andra, hafva stora intressen att bevaka hos hvar och en af dem. I afseende på Ryssland måste man taga i betraktande dess närbelägenhet, dess stora öfverlägsenhet i krafter och slutligen några positiva handelsintressen. Vid England åter fästas vi genom hela vårt industriella och handelssystem. Det närvarande ögonblicket synes kunna lugna farhågorna; men det har varit min pligt att förutse hvarje, ej allenast tillfällig, utan äfven möjlig brytning. Jag har funnit, att, i händelse af en allvarsam strid mellan de båda makterna, de skulle hafva det största intresse, att, hvar för sig, göra sig försäkrade om vår halfös kraftiga medverkan. Men Jag har på en annan sida eftersinnat att, om äfven det närvarande *) ögonblicket skulle skapa en sådan beräkning, så bör framtiden *) alstra en helt olika och kanske motsatt. Om olyckligtvis det ömsesidiga goda förståndet ej är varaktigt, så är fiendskapen äfven lika öfvergående: på de blodigaste krig skall slutligen följa en kanske mer eller mindre efterlängtd, men alltid lika nödvändig fred. Sverige och Norge blefve i sådant fall, i politiskt och geografiskt hänseende, en opartisk makt; och det system af jernvigt, som, under en lång följd af år, Jag lyckats att bibehålla, låter Mig hoppas, att Jag då, likasom år 1812, kunde uppträda såsom medlare mellan de båda staterna, för mensklighetens och de förenade Rikenas intressen. Men för detta ändamål fordras endrägt, samverkan i vilja, öfverensstämmelse i handling och slutligen, Gode Herrar och Svenske Män! nationlig sjelfständighet. Vägled af dessa betraktelser, och med blicken framför allt fästad på Halföns varaktiga sällhet och trygghet, har jag trott mig böra, såväl till Ryssland som England, afgifva ett formligt förklarande af mitt system af sträng och oberoende neutralitet. Detta dokument skall blifva lagdt under Edra ögon. Jag har den tillfredsställelsen att kunna underrätta Eder, att detta steg blifvit väl upptaget af båda makterna. Allt tillkännagifver, att man bär aktning för våra rättigheter och våra sanna intressen! Danmark har, vid detta tillfälle, följt vår politik och derigenom gifvit ett prof såväl af grannsämja som af förtroende. (Bil. A.)*

Man inhemtar af detta tal, att konung Carl Johan fann sig ej böra uppskjuta neutralitetsförklaringen till det ögonblick, då kriget blefve förklaradt, eller kunde anses för oundvikligt, äfvensom att han, ehuru som bekant afgjort fiendtlig mot den politiska skandinavismen, med Danmark ingick aftal om en samfäld skandinavisk freds- och neutralitets-

*) Kursiveringen tillhör på dessa ställen den officiella öfversättningen af den franska originaltexten. Öfriga kursiveringar äro, der ej motsatsen anmärkes, vidtagna af motionens författare.

politik. Så kraftigt talade förhållandenas egen makt för samverkan mellan dessa grannar och fränder^{*)}.

Det i konungens tal nämnda dokument, som innehöll neutralitetsförklaringen, dateradt den 4 januari 1834, börjar med en försäkran, att Sverige, genom skilsmässan från Finland och föreningen med Norge vordet en, att så säga, »insulär» magt, öfvergifvit alla »illusioner, som kunde bringa dess lugn och tillvaro i fara, och definitivt afstått från provinser, som vapenlyckans utslag beröfvat oss. Vi skola aldrig fördunkla de hedrande minnen, som vi hoppas hafva der efterlemnadt, genom att uppväcka lidelser, hvilkas olycksbringande följder sällan undgå att återfalla på befolkningen». Liksom denna lojala hållning blifvit rätt uppskattad från Rysslands sida, hyste man den vissa förhoppningen, att den från britiska regeringens sida skulle vinna samma erkännande. I förhållande till båda de mäktiga grannarne kunde vi ej hafva någon annan önskan än att ingifva dem lika förtroende, visa dem den vänskap vi af dem åtnjuta, »vara oss sjelfva i vår politiks beslut, oss sjelfva i upprätthållandet af vårt oberoende, och klart utsäga hvad vi tänka, just emedan vi ej hafva någon baktanke». Trots de svåra förvecklingar, som nu uppkommit mellan Ryssland och England, hoppas vi att denna ställning ej skall rubbas, att en försonande, ömsesidig förklaring skall lända till en ny pant för bibehållandet af den allmänna freden, »numera för regeringarna den skönaste äretitel och, för folken, den verksammaste borgen för deras välstånd». Om dock olyckligtvis krig utbryter, »skola vi af de två makternas vänskap fordra, såsom vi på förhand göra det i detta ögonblick, att förblifva fullständigt främmande för denna strid.» För att förebygga tvister om hvad neutraliteten innebär, vore önskvärdt att de två regeringarna ville uttala sig om följande punkter: »Neutralitet består uti att under striden afhålla sig från hvarje direkt eller indirekt deltagande till förmån för en af de stridande parterna, till skada för den andra; att i våra hamnar mottaga båda parternas krigs- och handelsfartyg, med de sedvanliga inskränkningarna, beträffande de förre, i krigshamnarna, och i fråga om sundhetsföreskrifter, som omständigheterna kunna föranleda; att åt de krigförande magterna sälja lifsmedel och varor, som de kunna behöfva, undantagandes artiklar som hållas för krigskontraband; att i

*) I den föregående del af talet, som innehåller en öfversigt af förhållandet till andra makter yttrar konungen: Det fullkomligt goda förhållandet emellan de förenade Rikena och Danmark är för mig så mycket mera tillfredsställande, som endrägt och ett rättvist uppskattande af ömsesidigt värde har inträdt i stället för det forna nationalhatet, hvaraf nu hvarje spår är utplånadt. Dessa fördomar, som ifrån hvarandra aflägsna folken, de må grunda sig på traditionen eller historien, skola småningom försvinna, såväl genom upplysningens vaxelverkan, som genom gemensamma intressen.

våra handelsförbindelser med båda länderna, för våra fartyg och deras last, åtnjuta full trygghet, under iakttagande af speciella fall af förklarad och effektiv blokad; att från våra hamnar utesluta (fall af konstateradt nödtillstånd undantagna) kondemnering och försäljning af priser». — Skulle de två makterna, med biträdande af dessa principer, vilja fastställa dem i särskilda, förbindande konventioner, vore man dertill beredd, »naturligtvis på enahanda grundvalar med den ena och den andra». (Bil. B.)

Denna neutralitetsförklaring har, tjugu år senare, tjenat till mönster för den som de skandinaviska makterna då, efter samråd och aftal, afgåfvos vid Krimkrigets början.

När Rikets Ständer sammanträdde den 15 november 1853, hade krig utbrutit i sydöstra Europa. Ryske kejsaren hade låtit sina trupper öfverskrida Prut den 2 juli, och då han vägrade att inom den af sultanen utsatta tid utrymma Furstendömena, började den 23 oktober kampen vid Donau. Dagen förut hade en fransk och en engelsk eskader gått in i Dardanellerna. Man befarade, att kriget skulle få en större utsträckning, och en af dess flere skådeplatser blifva verldsdelens nord-vestra hörn.

Den till Riksdagen den 16 november aflåtna statsverkspropositionen hade rönt inflytelse af detta sakernas läge. I statsrådsprotokollet för den 9 november yttrade chefen för landtförsvarsdepartementet (s. 31):

Det har ofta bittert blifvit klandradt, att Rikets Ständer lemnats utan tillförlitlig kännedom om försvarsverkets till lands verkliga tillstånd och behof. Jag har nu sökt gifva en sådan framställning derom, i hvad angår sjelfva materielen, dertill särskildt uppmanad af de inom Europa inträffade allvarsamma politiska förvecklingar, hvilka lätteligen äfven kunna störa fäderneslandets lugn. — De i Sveriges försvarsverk befintliga brister och luckor måste afhjelpas, medan fredens lugn ännu lemnar rådrum dertill. Måhända skall omfånget af de för detta ändamål nu af mig ifrågakända anslag hos en eller annan väcka ej mindre häpnad än betänklighet; måhända skall min afgifna framställning om hvad för rikets försvarsverk till lands behöfves förefalla mången afskräckande genom de uppgifna summornas betydighet. — — —

De å fjerde hufvudtiteln äskade anslagen sammanfattas i följande hufvudsummor:

	Rdr.
för utgifter af ständig beskaffenhet	4,387,950
för icke ständiga behof:	
under hvart och ett af åren 1854—56 ...	656,955:26,8
under år 1857	257,000
	2,227,886:32

Emellertid blefvo utsigterna för fredsmedling allt mindre, och sannolikheten af krigets större utbredning ökades. Den 27 november hade vestmakterna förbundet sig att eventuellt bistå Turkiet, och den 3 januari 1854 gingo deras eskadrar in i Svarta hafvet.

Sedan Kongl. Maj:t genom skrifvelse af ¹⁵/₁₂ 1853 (n:o 32) äskat, att hemligt utskott skulle väljas, föreslogs genom Kongl. Maj:ts skrifvelse till statsutskottet ¹³/₁ 1854 (n:o 38), att af de i statsverkspropositionen upptagna anslag till landt- och sjöförsvsverket »vissa andelar måtte ställas till Kongl. Maj:ts disposition så tidigt att dermed afsedda utgifter må kunna bestridas, innan början af nästa sommar,» hvilket motiverades med den eventualiteten att, »med afseende å förekomna omständigheter, nästinstundande vår dels någon del utaf armén funnes böra försättas på krigsfot och förstärkas med en eller möjligen flere klasser af allmänna beväringen, dels en större utrustning utaf flottan ifrågakomme.»

Till Norges Storting afläts den 25 febr. 1854 k. prop. om beviljande af 300,000 Spd. till utgifter, som »på grund af de n. v. politiska förvecklingarna i Europa och till upprätthållande af de förenade rikenas neutralitet» vore nödiga.

Samtidigt med dessa förberedelser till stärkande af landets försvar hade konung Oscar I å de Förenade rikenas vägnar, *i samråd med konungen af Danmark*, beslutit att för alla sjömakter i Europa och för de förnämsta stater i Amerika, med hvilka de Förenade rikena underhålla diplomatiska förbindelser, »kungöra den politik, som Kongl. Maj:t vid det möjligen inträffande utbrottet af ett sjökrig hade för afsigt att följa, i ändamål att bibehålla det goda förstånd och de vänskapliga förbindelser, hvilka mellan de Förenade rikena och alla regeringar voro rådande.» I följd häraf och *samtidigit med en alldeles enahanda åtgärd från danska regeringens sida* afgick den 15 december 1853 från Stockholm Kongl. Maj:ts befallning till de förenade rikenas sändebud, att till regeringarna i Aten, Berlin, Bremen, Brussel, Konstantinopel, Florens, Haag, Hamburg, Hannover, Lissabon, London, Lübeck, Madrid, Neapel, Oldenburg, Paris, S:t Petersburg, Rio Janeiro, Schwerin, Strelitz, Turin, Washington och Wien aflåta en förklaring af följande innehåll:

Uppmanad ej mindre af den uppriktiga vänskap, som förbinder de Förenade rikena och Danmark, än ock af de gemensamma intressen och politiska grundsatser, som ömsesidigt stödja och styrka hvarandra, hade konungen af Sverige och Norge funnit sig befogad att *i främsta rummet träffa aftal med konungen af Danmark, i afseende å de åtgärder, som borde vidtagas till åstadkommande af en samverkan, egnad att, genom dess fullkomliga öfverensstämmelse, underlätta tillämpningen af det öfverenskomna systemet.* Sedan från Danmark det gynnliga svar meddelats, som man förväntat, ville derfor nu Konung Oscar bringa till of-

vannämnda regeringars kännedom den politik, han beslutit att oförändradt följa och tillämpa, derest krig komme att utbryta mellan några af de i vänskapligt förhållande till de Förenade rikena stående makter, nemligen »en sträng neutralitet, grundad på öppenhet, opartiskhet och en fullkomligt lika aktning för alla makters rätt». Denna neutralitet ansåg Konung Oscar ålägga de Förenade rikena följande förpligtelser och tillförsäkra dem följande fördelar:

»1. Att vid de stridigheter, hvilka möjligen kunna uppstå, afhålla sig från allt deltagande i desamma, vare sig medelbart eller omedelbart, till förmån för den ena af de krigförande makterna och till skada för den andra.

2. Att tillåta de krigförande makternas krigs- och handelsfartyg inlöpa uti svenska och norska hamnar, under förbehåll likväl för Kongl. Maj:ts regering att utesluta förstnämnda fartyg från tillträde till följande krigshamnar, nemligen: Stockholms innanför Vaxholms fästning, Kristiania hamn innanför befästningarna vid Kaholmen, inrednen af norska militärstationen vid Horten, Karlstens och Karlskrona hamnar innanför befästningarna, och Slitö hamn vid ön Gotland, innanför batterierna vid Eneholmen.

De sundhets- och polisstadganden, som omständigheterna kunde hafva gjort eller göra af nöden, skola naturligtvis hållas i helgd.

Kapare ega ej tillstånd att inlöpa i de Förenade rikenas hamnar eller att uppehålla sig på deras redder.

3. Att tillstödja de krigförande makternas fartyg att uti de Förenade rikenas hamnar förse sig med alla de varor och gods, hvaraf de kunna vara i behof, med undantag af sådana som hemfalla under benämningen krigskontraband.

4. Att utestänga från Sveriges och Norges hamnar införandet af uppbringade fartyg, med undantag för bestyrkta fall af sjönöd, deras dömande såsom förbrutna, eller deras försäljning. Och slutligen

5. Att uti de Förenade rikenas handelsförhållanden med de krigförande makterna förblifva i åtnjutande för svenska och norska fartyg, äfvensom för deras laddningar, af hvarje skydd och lättnad, med skyldighet likväl för dessa fartyg att ställa sig till efterrättelse i allmänhet stadgade och erkända bestämmelser för de särskilda fallen af förklarade och i verkligheten tillvägabragta blokader.»

Neutralitetsförklaringen, hvilkens sjörättsregler erhöllo en bättre redaktion i kungörelsen af den 8 april 1854, helsades af Rikets Ständer med en erkänsla, hvilkens upprigtighet ej kan dragas i tvifvelsmål, ehuru den i Ständernas tacksägelseadress af nämnda dag gaf sig luft i en förfelad vältalighets med större ansträngning än framgång sökta uttryck.

Då neutralitetsförklaringen meddelades Rikets Ständer — skrifvelse af 15 mars 1854 (n:o 61) och Norges Storting — Meddelelse af 16 mars (Stortingsförhandlingar, sjette Deel, Dokument 6) — hade svar inkommit från samtliga ofvan nämnda regeringar, utom Brasiliens, det tidigaste från Hamburg, dat. den 5 januari, det sista från Ryssland, dat. den 7 mars. Greklands och Toscanas regeringar hade inskränkt sig till att erkänna mottagandet af den svensk-norska neutralitetsförklaringen. Från samtliga de öfriga regeringarna hade ingått »tillfredsstäl-

lande svar, innefattande godkännande af det utaf Kongl. Maj:t tillkännagifna beslut», och voro dessa svar »affattade uti fullkomlig likstämmighet med dem, som till kongl. danska regeringen blifvit från de särskilda makterna afgifna».

Den danska neutralitetsförklaringen öfverensstämmer med den svensk-norska, utom derutinnan, att den ej ovilkorligt stänger någon hamn för de krigförande, utan i p. 2 blott förbehåller för regeringen att kunna utesluta de krigförande makternas krigsfartyg, »äfvensom transportfartyg hörande till deras flottor», från Christiansöes hamn.¹⁸⁾

Denna skandinaviska på samma gång neutralitetsförklaring och sjörättsdeklaration — etthundrasextio år efter den första — skulle få en vidsträcktare betydelse, än den omedelbara för de nordiska staternas handel och ställning i öfrigt under Krimkriget. Den har bidragit till den reform af sjörätten, som — af Frankrike yrkad och af England provisoriskt medgifven att gälla under det dåvarande kriget — å fredskongressen i Paris godkändes af der representerade makter, genom den berömda deklarationens af 16 april 1856 fyra punkter, och sedermera formligen biträdts af nästan alla andra stater. I dessa fyra punkter ha sjörättsgrundsatser omsider segrat som kunna kallas *de skandinaviska*, grundsatser som förfäktats af de nordiska neutralitetsförbunden och teoretiskt utvecklats af utmärkta danska folkrättslärare — Hübner och Schlegel — grundsatser, för hvilka Danmark kämpade den ärofulla kampen på Kjöbenhavns redd 1801, grundsatser för hvilka England sex år derefter tog hämnd genom Kjöbenhavns bombardement och danska flottans bortförande.

I början af år 1854 hade Frankrikes utrikesminister Drouin de Lhuys tagit initiativet till förhandlingar med, en pression på engelska regeringen angående aftal om lika sjörättsregler som de allierade makterna borde iakttaga under kriget mot Ryssland. En sådan enighet dem emellan vore angelägen, om ej deras samverkan skulle förlora en god del af sin effekt. Man borde åtminstone för detta krig enas om lika regler, äfven om man ej ville definitivt afstå från anspråk, som under forna tider gjorts gällande. Men att nu vidhålla sådana anspråk under ett krig mot den magt, som 1780 och 1800 gått i spetsen för neutralitetsförbunden till försvar för de neutrala rättigheter, det vore att främja den gemensamme fiendens sak, genom att väcka ett berättigadt missnöje hos de neutrala makter, hvilkas opinion man

ville vinna. — Englands regering sträfvade visserligen emot, men den uppenbara nödvändigheten böjde dess motstånd, och den 30 mars 1854 kungjordes de grundsatser, som de allierade skulle följa, bland annat att fientlig egendom å neutralt, och neutral egendom å fientligt fartyg skulle respekteras, samt kaparebref ej utfärdas. »Det officiella tillkännagifvandet om Danmarks och Sveriges neutralitet kom Drouin de Lhuys lyckligen till hjälp» i hans bemödanden att genomdrifva dessa regler, säger C. Calvo.¹⁹⁾ Å kongressen i Paris fick man sedermera höra lord Clarendon bränmärka Englands i århundraden följda politik, då han betecknade kaperiet såsom »ett organiseradt och legalt sjöröfveri». Hvilken triumf för de skandinaviska sjörättsprinciperna, när man erinrar sig, att England trettio år förut, då koalitionen besegrat Napoleon, förklarade sig i fredens intresse villigt till alla eftergifter, *utom en*: det skulle aldrig låta sin sjörätt underkastas diskussion vid en kongress och göra den till föremål för underhandling.²⁰⁾ Så outhärlig för Englands intressen ansågs då denna stormakts sjöröfveri-kodex. Om rätten slutligen här segrat öfver våldet, så äro förtjensten och hedern af detta framsteg i högre grad de skandinaviska staternas, än någon annans.

Derför kunna de ock tillgodoräkna sig en andel i den nya triumf, de å Pariskongressen godkända sjörättsreglerna sistlidet år vunnit. Som bekant, hade dessa fyra punkter ej biträdts af Förenta staterna, Spanien och Mejico — af Förenta staterna dock endast därför, att de önskade ännu längre gående inskränkningar²¹⁾ i det af krigförande utöfvade sjötyranniet. Emellertid ha ej blott Förenta staterna iakttagit Parisdeklarationens regler, utan har äfven Spanien, hvarifrån det för ett år sedan af mycket betydande röster förkunnades, att man vore besluten att bedrifva kaperi i stor skala, slutligen befunnits ej vara i stånd att så trotsa den civiliserade världens allmänna mening, utan med förbehållande af sin s. k. »rätt att utfärda kaparebref» afstått från dess utöfning.

Det förslag, vi framställa, sluter sig till en för de skandinaviska folken samfäld, mer än tvåhundraårig tradition, hvilken i den nordiska historien förlänar många ljuspunkter åt den eljest mörka taflan af långvariga brödrafejder, på samma gång som den också af den allmänna historien antecknats som ett äreminne öfver dem, hvilka stridit och blödt för rätten. Vi hafva visat, att vårt förslag afser en i vår tid naturlig konsekvens af neutralitetsrättens föregående utveckling.

För upprättande af ett kraftigt neutralitetsförsvar hafva samtliga de tre folken gjort och göra fortfarande sådana ansträngningar, att de ej kunna skyllas för att vilja taga neutralitetens fördelar i anspråk, men undslippa bördan af dess ostridiga pligter.

För de makter, som komma att föra krig i vår närhet, skall det väl ordnade försvaret utgöra en säkerhet, att de skandinaviska staterua ej i följd af defensiv svaghet skola låta sig nödgas att blifva bundsförvandt åt eller understödja den ena parten, och den såsom grundsats förklarade neutraliteten blifva en borgen, att de ej heller skola gripa till vapen för annat ändamål, än upprätthållande af neutraliteten eller afvärjande af ett angrepp — en princip som, för Sveriges vidkommande, numera är indirekt uttalad i regeringsformens 74 § och i Danmark af representation och regering förkunnats såsom dess politiks ledande tanke.

Då vi vördsamt hemställa till Riksdagen, att den måtte till Kongl. Maj:t ingå med anhållan om ofördröjligen åtgärder till förberedande af en samfäld deklaration, å Sveriges, Norges och Danmarks vägnar, inför alla främmande makter, hysa vi den vissa förutsättning, att detta af Sveriges regering, enligt den svenska folkrepresentationens önskan, tagna initiativ skall röna det gynsammaste mottagande hos våra grannar och fränder.

I Danmark är frågan redan gammal. Danmarks fullmäktige vid fredsunderhandlingarna i Wien efter det andra Slesvigiska kriget hade ett uppdrag i sådant syfte. Det heter i deras instruktion af 22 juli 1864:

Allerede på Londoner-conferencen fremkom den Tanke, at de europæiske Magter skulde garantere Danmarks Selvstændighed indenfor dets nye Grændser. Det vilde være ønskeligt, om de forbundne Magter lovede i Forbindelse med Danmark, naar Freden var sluttet, at bestræbe sig for, at en saadan europæisk Garanti opnaaedes, maaske i Form af en europæisk Erklæring, i Kraft af hvilken Danmark folkeretlig blev en neutral Stat, saaledes som f. Ex. Belgien og Schweiz²²).

Sedan tjugufem år tillbaka har i Danmark fredssträfvandet vuxit upp till sådan omfattning och styrka, att det nu kan sägas vara ett af folket, dess representation och regering antaget nationelt program, hvars tvenne hufvudpunkter lyda: *skiljedom* och *ständig neutralitet*.

För Danmarks anslutning till bemödandena för skiljedomstankens förverkligande under fastare former än hittills hade redan 1875 ett Folketingets utskott enhälligt uttalat sig, då emellertid Rigsdagen åtskildes förrän ärendet hunnit behandlas i Tinget. Från år 1882 har Dansk Fredsforening, då stiftad under namnet Foreningen for Danmarks Neutralisering, oafbrutet verkat för skiljedom och ständig neutralitet.

Folketinget har, hvad skiljedomsfrågan angår, dels genom resolution den 27 mars 1888 slutit sig till den i en adress till tinget uttalade önskan om en »vedvarende nordisk Voldgiftstraktat», dels med anledning af Förenta staternas inbjudning²³⁾, genom resolution den 21 november 1892, uppmanat regeringen att söka få till stånd »vedvarende» skiljedomsstraktater med andra makter. Vidkommande frågan om principiel, ständig neutralitet äro att märka:

Att Rigsdagen — båda tingen — i april 1894 antagit en resolution af följande innehåll: »I det Rigsdagen uttalar, at Forsvarsvæsenets Ordning kun skeer med det Maal for Öje at væрге os mod Angreb og at værne vor Neutralitet under Sammenstød mellem andre Magter, opfordres Regeringen til ved gunstig Lejlighed at søge denne vor Neutralitet almindelig anerkendt og respekteret»;

Att regeringen, genom konseljpresidenten, den 11 oktober s. å. förklarar sig acceptera detta Rigsdagens uttalande;

Att en i Folketinget den 3 december 1896 framställd interpellation, hvilka steg i syfte att betrygga upprätthållandet af landets neutralitet regeringen tagit och hvilka hon ytterligare ansåge möjliga, af utrikesministern besvarades med en förklaring, att regeringen vid sitt tillträde intagit den genom riksdagsbeslutet af april 1894 angifna ståndpunkt; att hon ytterligare, senast vid finanslagförslagets första behandling 1896, uttalat sin öfvertygelse, att alla partier vore ense om, att Danmarks neutrala ställning är målet som skall eftersträvas; att dess representanter i utlandet flere gånger haft tillfälle att framhålla detta; att alla uppgifter om ett motsatt förhållande och särskildt den om en hemlig allians mellan Danmark och en främmande makt vore sanningslösa; hvarefter interpellationen slöt med en af utrikesministern till alla delar godkänd, af tinget enhälligt antagen dagordning, så lydande:

»I det Folketinget forventer, att Regeringen ikke vil lade nogen Lejlighed unyttet til at overtøye Udlandet om, at Danmarks Bestræbelser under en Konflikt mellem andre Stater udelukkende ville være rettede paa at opretholde Landets neutrale Stilling, gaar Tinget over til den følgende Sag paa Dagsordenen».

I Norge har folkrepresentationen, utan tvifvel i samklang med en allmän folkmening, uttalat sig för aftal på förhand med främmande makter om internationella tvisters afgörande medelst skiljedom. Med 89 röster mot 24 beslöt Stortinget den 5 mars 1890 en adress till Kongl. Maj:t med anhållan om åtgärd för afslutande af öfverenskommelse med främmande makter om afgörelse genom skiljedom af tvister,

som kunna uppstå mellan Norge och dessa makter. Och den 16 juni 1897 har stortinget, under hänvisning till adressen af år 1890, enhälligt beslutit en anhållan hos Kongl. Maj:t, det Kongl. Maj:t måtte vidtaga nödig åtgärd till sakens främjande.

Fråga om ständig neutralitet har, enligt hvad i pressen omförmälts, med anledning af kejsarens af Ryssland fredsmanifest, förliden höst blifvit af norska regeringen väckt genom en till Kongl. Maj:t ingifven framställning, om hvilkens innehåll emellertid närmare upplysningar ännu ej blifvit offentliggjorda.

Norges Storting har också, i likhet med Danmarks Rigsdag, visat sitt intresse för det mellanfolkliga fredsarbetet genom anslag till fredsbyrå i Bern, och derjemte beviljat resekostnader för norska delegerade vid de interparlamentariska konferenserna. I budgetförslaget till innevarande års storting har regeringen uppfört 50,000 kronor till utgifter vid en konferens af det interparlamentariska förbundet för fred och skiljedom, som i år skall hållas i Kristiania.

Om folkmeningens riktning i Norge som i Danmark kan sålunda ingen tvekan råda.

Det förtjenar att ihågkommas, att de skandinaviska staternas ständiga neutralitet äfven varit föremål för internationella fredskongressers uppmärksamhet. En derhän syftande resolution antogs å det internationella freds- och frihetsförbundets möte i Genève 1883²⁴).

Denna samma resolution blef af den i Bern år 1884 samlade kongress, som representerade skiljedoms- och fredsföreningarnas internationella förbund, på förslag af den danske delegeraden, den om skiljedoms- och neutralitetssträfvandena så högt förtjente fredsvännen F. Bajer, enhälligt godkänd hvad dess principiella innehåll angår, men med förbehåll i afseende på vissa detaljbestämmelser om verkställigheten, som kongressen ansåg ligga utanför dess kompetens.

På de härmedst anförda skäl tillåta sig undertecknade att föreslå,

- 1) att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t behagade snarast inleda förhandlingar angående aftal mellan Sverige, Norge och Danmark om en samfäld deklaration till öfriga

makter, hvarigenom de tre skandinaviska staterna förklara sig för principiellt och permanent neutrala.

Enär det förberedande arbetet torde bland annat påkalla utgifter för en konferens af delegerade från de tre länderna, anhålla vi,

2) att Riksdagen ville för ändamålet till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett förslagsanslag å tiotusen kronor.

Stockholm den 26 januari 1899.

<i>A. Hedin.</i>	<i>Magnus Höjer.</i>	<i>Edvard Wavrinsky.</i>
<i>J. Bromée.</i>	<i>A. F. Broström.</i>	<i>E. Norman.</i>
<i>Lars Eriksson.</i>	<i>C. J. Hammarström.</i>	<i>C. G. Thor.</i>
<i>A. Thylander.</i>	<i>D. Persson.</i>	<i>Joh. Er. Nordin.</i>
<i>John Olsson.</i>	<i>J. Byström.</i>	<i>P. Norberg.</i>
<i>David Bergström.</i>	<i>Joh. Nydahl.</i>	<i>Fridtjuv Berg.</i>
<i>O. Walter.</i>	<i>M. F. Nyström.</i>	<i>W. Styrlander.</i>
<i>Oskar Eklund.</i>	<i>A. Aulin.</i>	<i>A. H. Göthberg.</i>

Bil. A.

»Gode Herrar och Svenske Män!

»Vid öppnandet af detta Riksmöte utvecklade Jag För folkets Ombud, och genom dem för sjelfva Folket, mina åsikter om ordning, rättvisa, borgerlig frihet och politisk sjelfständighet.

»Jag har sammankallat Hemliga Utskottet, i afsigt att meddela detsamma dessa åsigtens praktiska tillämpning, i synnerhet med afseende på våra förhållanden till Fremmande Makter. Jag skulle hafva önskat att vid detta tillfälle kunna låta Min röst höras af hvarje Medborgare utaf de båda Folk, som åt Mig anförtrott sina öden.

»Den känsla af national-sjelfständighet, som låg inpräglad i mitt hjerta, med hvilket nöje har Jag ej återfunnit den i Svenska Folkets sinnelag, i dess historiska minnen, och äfven i dess seder! Det var för detta heliga ändamål Jag hade tjenat det Land, som sett Mig födas; det var för detsamma, numera dubbelt heligt genom alla tillgifvenhetens och erkänslans band, som Jag borde tjena Mitt nya Fädernesland.

»Tillfället dertill yppade sig genast vid min första ankomst till Eder. Vid denna tid visade sig en öfvermakt, som syftade att under sitt ok böja hela Europa, och hvars framsteg voro så vidsträckta, att endast det gamla Rom derom lemnat ett efterdöme. Äfven Sverige erfor dess verkningar. Kränkt i sina rättigheter, anfallet i sina besittningar, fordrade man utomdess uppoffringar, som trädde dess heder för nära, ty ett folks heder och dess sjelfständighet kunna icke åtskiljas. Jag borde icke medgifva detta; och Nationen, ehuru försvagad genom ett olyckligt krig och en högst känbar styckning af sitt område, samt dessutom tryckt under bördan af en betydlig in- och utrikes skuld, kunde icke eller medgifva det. Följderne äro allmänt kände. Hvar och en våldsam handling medförer förr eller sednare en alfvarlig motverkan. Den väldige man, som förvånade verlden, störtades. Jag hade önskat, ej dess fall, men dess inskränkande inom tillbörliga gränсор. Efterverlden skall dömma, om mina åsikter voro rigtiga eller icke.

»En ny sakernas ordning medförde nya inflytanden. Sedan den öfverhängande faran upphört, intogs dess rum af en upprätthållningsprincip, rättvis i och för sig sjelf, men kanske i vissa afseenden för

ensidig och ingripande i andras intressen. Sveriges intressen voro redan då afskiljda från det öfriga Europas, och blefvo det lyckligtvis ännu mera genom föreningen med Norrige. Dessa båda Rikens Grundlagar och geografiska belägenhet föreskrefvo Mig ett särskilt handlingssätt. Jag har emedlertid till deras rätta värde uppskattat de garantier, som detta system erbjöd för fredens och lugnets vidmakthållande inom Europa; men utan att biträda de mått och steg som varit mer eller mindre svåra att förena med alla Staters rättigheter i allmänhet, och särdeles med Staternes af andra ordningen.

»Ett tredje politiskt tidevarf inträdde för Europa genom de stora händelserne i Juli 1830. Jag vill ej granska de olika styrelseformer, som, hvar och en, ehuru på olika vägar, kunna leda till samma mål: befestandet af Folkens lycka. Men sedan någon tid äro sinnena intagna af, Jag vet ej hvilken orolighet, och viljorna af en obestämd motsägelse-anda, som synes mer eller mindre inverka på allmänna ärendernes gång. Det skall utan tvifvel småningom lugna sig, detta retliga behof af rörelse, som ligger i naturen af allt hvad som börjar, liksom behofvet af lugn är oskiljaktigt från allt hvad som vunnit en befestad stadga. Jag har förkastat blotta tankan på ett inflytande för oss, utom våra gränсор. Jag har aldrig förnekat den fulla rätt, som hvarje Stat bör åtnjuta vid behandlingen af sina inre angelägenheter; och så snart Jag trott Mig märka den stadga, som är oundgänglig för afslutandet af politiska förhandlingar, har jag ej dröjt att erkänna hvarje sakernes ordning, grundad på det Folks önsknings, der den blifvit beredd.

»Det är på detta sätt jag handlat i afseende på Frankrike, och sednare i afseende på Belgien. Sedan den blodiga striden emellan Greklands och Portens härar nått sitt slut, har Jag erkänt denna nya stat, men först sedan National Församlingen bekräftat Prins Ottos upphöjelse på thronen, som blifvit beslutad af Conferensen i London. Det är på detta sätt som Drottningen af Portugal aldrig upphört att i denna egenskap af Mig erkännas, och Jag med Henne endast behöft förnya de diplomatiska förhållanden, som af händelsernes gång varit afbrutne. Det är äfven i följd af dessa tänkesätt, som, då Spanske Chargé d'affaires härstädes emottagit nya Creditiver, Jag låtit dylika tillställas Min Chargé d'affaires i Madrid, och afgifvit svar på Drottningen Regentinnans bref, hvaruti Hon för Mig tillkännagaf Drottningen Sin Dotters uppstigande på thronen. I skolen i dessa olika steg igenkänna samma grundsatser, med de smärre olikheter, som hvarje ärendes beskaffenhet medförer.

»Mina politiska förhållanden till Frankrike hafva, sedan 1830, ända till för kort tid sedan varit desamma som före denna tidpunkt, det vill säga förhållanden af fred, vänskap, välvilja samt handels- och sjöfarts-interessen. — I kännen, Gode Herrar och Svenske Män, genom hvad missförstånd (Jag kan ej gifva det ett annat namn) dessa förhållanden, för några månader sedan, offentligen blefvo afbrutne. De handlingar, som röra detta ämne, skola blifva Eder meddelade. Fullkomligt overksam i ett mål, der Franska Regeringen tagit första steget, har jag ej varit i tillfälle att lemna upplysningar, som ej varit begärde. Jag har med ett lugn, som blifvit erkänt äfven i Frankrike, inskränkt Mig till de motsvarande mått och steg, som ovilkorligen varit en följd af de grundsatser och förhållanden, som ömsesidigt böra förena Nationerne. Handeln och enskilda angelägenheter hafva ingalunda lidit af detta missförstånd, hvilket dessutom, allt tyckes bevisa det, ej kan blifva långvarigt.

»Jag har med England underhållit de politiska förbindelser, hvilka för lång tid tillbaka blefvo knutna genom stora ömsesidiga interesserna, och som allt mer och mer befästats genom ett å båda sidor rättvisadt förtroende. Jag har derpå lemnat tillräckliga bevis, och äfven emottagit sådane. Ett af dessa innefattas i det förtroende, som bevisats Min Minister i London, och som Jag bemyndigat honom att emottaga: att blifva skiljedomare i uppbringningsmål emellan Stora Britannien och Republiken Buenos Ayres.

»Oaktadt den nära förbindelse, som råder mellan England och Frankrike, har upphörandet af de diplomatiska förhållanderne mellan denna sednare Makt och oss på intet sätt ändrat Konungens af England vänskapliga tänkesätt. Den välvilja, hvarmed Han tillbjudit Mig i detta afseende sin bemedling, är ett tillräckligt bevis på de tänkesätt, som Dess Regering för oss hyser.

»Mina politiska förhållanden till Ryssland hafva fortfarit att, liksom hittills, utmärkas af grannsämja och redlig och öppen vänskap. Dessa åligganden hafva städse mot Mig blifvit uppfyllda. Jag har, på Min sida, bort med samma noggrannhet fullgöra dem. Den mängd af mer eller mindre tvistiga mål som nödvändigt måste uppkomma emellan grannstater har någon gång kunnat föranleda till ömsesidiga förklaringar af mindre betydighet, hvilka alltid afgjorts i öfverensstämmelse med rättvisans fordringar, varit stödde på den grundsatts af fullkomlig jemlikhet, som utgör grundvalen för alla förhållanden emellan oberoende Regenter, och som aldrig efter olikheten i deras makt bör mätas. Som Handels Tractaten emellan de förenade Rikena och Ryss-

land för kort tid sedan lupit till ända, har Jag trott, att, oaktadt de bevekelsegrunder, som kunna hemtas af ömsesidiga behof, man ej borde vidröra frågan om dess förnyande, utan att deruti föreslå betydliga jemkningar, hvilka så väl det allmänna intresset, som hufvudstadens enskilda fördel synes Mig kräfva. Hvarje dylik öfverenskommelse förutsätter för öfrigt ömsesidiga begifvanden, hvilka likväl måste uppväga hvarandra.

»Det fortfarande fullkomligt goda förhållande emellan de Förenade Rikena och Danmark är för Mig så mycket mera tillfredsställande, som endrägt och ett rättvist uppskattande af ömsesidigt värde har inträdt i stället för det fordna nationalhatet, hvaraf nu hvarje spår är utplånadt. Dessa fördomar, som ifrån hvarandra aflägsna Folken, de må grunda sig på traditionen eller historien, skola småningom försvinna, så väl genom upplysningens vevverkan, som genom gemensamma intressen.

»Jag har intet annat än angenämt och vänskapligt att förkunna Eder i afseende på Mina förhållanden till Österrike och Preussen äfvensom till andra Makter, hvilka, ehuru de ej till den grad som de båda förstnämnde, inverka på Europas allmänna förhållanden, icke desto mindre äro dyrbara länkar uti den politiska och samhällsordningens stora kedja.

»Dessa allmänna angelägenheter, I veten det noggsamt, Gode Herrar och Svenske Män! befinna sig, sedan någon tid, i ett tillstånd af en stundom omedelbart hotande, stundom hämmad brytning.

Man skulle kunna likna den vid en eld, som passionerne underblåsa, men ej mäktat att underhålla; som visheten dämpar, utan att kunna släcka. Denna sakernes ställning, ständigt hotande, ehuru oupphörligen hejdad, utgör i detta ögonblick ett hufvudsakligt föremål för Regenternes bekymmer, och kan ingalunda blifva fremmande för Mina. Brödra-Rikena, belägne emellan tvenne stora Makter, som äro i tvist på åtskillige punkter, och täflande på andra, hafva stora intressen att bevaka hos hvar och en af dem. I afseende på Ryssland måste man taga i betraktande dess närbelägenhet, dess stora öfverlägsenhet i krafter och slutligen några positiva handels-intressen. Vid England åter fästas Vi genom hela vårt industriella och handelssystem, äfvensom genom vårt sjöförsvär. Det närvarande ögonblicket synes böra kunna lugna farhågorne; men det har varit Min pligt att söka förutse hvarje, ej allenast tillfällig, utan äfven möjlig brytning. Jag har funnit, att, i händelse af en alfvarsam strid emellan de båda Makterne de skulle hafva det största interesse att, hvar för sig, göra sig försäk-

rade om Vår Halfös kraftiga medverkan. Men Jag har på en annan sida eftersinnat, att om äfven *det närvarande ögonblicket* skulle skapa en sådan beräkning, så bör *framtiden* alstra en helt olika och kanske motsatt. Om olyckligtvis det ömsesidiga goda förståndet ej är varaktigt, så är fiendskapen äfven lika öfvergående: på de blodigaste krig skall slutligen följa en kanske mer eller mindre efterlängtdad men alltid lika nödvändig fred. Sverige och Norrige blefve i sådant fall, i politiskt och geografiskt hänseende, en opartisk Makt; och det system af jemnvigt, som, under en lång tid af år, Jag lyckats att bibehålla, låter Mig hoppas, att Jag då, likasom år 1812, kunde uppträda såsom medlare mellan de båda staterna för mensklighetens och de förenade Rikenas interessen. Men för detta ändamål fordras endrägt, samverkan i vilja, öfverensstämmelse i handling och slutligen, Gode Herrar och Svenske Män! nationlig sjelfständighet.

»Vägled af dessa betraktelser, och med blicken framför allt fästad på Halfös varaktiga sällhet och trygghet, har Jag trott Mig böra, så väl till Ryssland som England afgifva ett formligt förklarande af mitt system af sträng och oberoende neutralitet. Detta Document skall blifva lagdt under edra ögon. Jag har den tillfredsställelsen att kunna underrätta Eder, att detta steg blifvit väl upptaget af de båda Makterne. Allt tillkännagifver, att man bär aktning för våra rättigheter och våra sanna interessen! Danmark har, vid detta tillfälle, följt vår politik, och derigenom gifvit ett prof så väl af grannsämja, som af förtroende.

»Genom en ständigt iakttagen redlighet i Min politik, har Jag förberedt erkännandet af Vårt neutralitets-system. Då vid en nyss förfluten tidpunkt, uppresningen i Polen öfverallt bragte sinnena i gäsning, försökte man, att i hemlighet framställa förslag åt Min Regering, hvilkas farliga riktning I lätteligen skolen uppskatta; Jag har vägrat att lyssna dertill, lika mycket af moralisk redlighets känsla, som för deras skull, hvilka man sökte att förvilla.

»En Polska Regeringens utskickad, anländ till Götheborg, skref till Stats Ministern för utrikes ärenderne ett bref, som skall blifva Eder meddeladt. Det svar han erhö, afbröt hans förehafvande.

»Då Jag i öfverensstämmelse med Min pligt, underrättade Ryska Hofvet om dessa framställningar, hvilka, om de blifvit hörda, skulle hafva antagit egenskap af en krigsförklaring, skedde det i förening, så väl med trofasthet vid ingångna politiska förbindelser, som med ett billigt afseende på de rättigheter, hvarpå olyckan och till och med förvillelsen kunna göra anspråk.

»En sådan tidpunkt af hvälfningar och gäsning skulle likväl kunna inträffa, då en enkel förklaring af neutralitet ej vore tillfyllestgörande, så vida man ej ägde en fast *vilja* att upprätthålla densamma, och tillräckliga *medel* att göra den gällande. Denna *vilja* äger Jag: dessa *medel* kan Jag endast finna hos Nationen. Jag har äskat dem; de äro för det närvarande inskränkte inom gränsen af den strängaste nödvändighet. Nationens Ombud tillkommer det att lemna dem, om de vilja bevara Landet från ett möjligen inträffande fiendtligt anfall.

»Då en hotande brytning helt nyligen syntes sätta hela Europas lugn på spel, genom det missförstånd, som uppstått emellan Ryssland och England, trodde Jag, att Nationen fordrade, att genom Mig se sig tryggad för hvarje öfverrumpling. Stödjande Mig på Mitt Neutralitets system, har Jag redan länge fäst en alfvarlig uppmärksamhet vid de Flottan tillhörige viktiga anläggningar i Carlskrona, och, såsom en naturlig följd deraf, på våra sjöfästningar, på Carlsten, som skyddar mynningen af Götha Elf samt bevakar Cattegat och Öresund, och på Fredriksborg samt Vaxholmen, som försvara inloppet till Stockholm. Fortsättningen af dessa försvarsanstalter beror af de anslag, som dertill beviljas.

»Alla detaljer, rörande de ämnen Jag nu vidrört, äfvensom de dertill hörande bilagor, skola blifva Eder förelagda. I skolen taga kännedom deraf; I skolen moget öfverväga dem. I skolen jemföra de *verkliga följderna* af det system af sjelfständighet, som under 20 freds-år blifvit ihärdigt iakttaget, med de illasinnade tolkningar man sökt gifva detsamma. Om någonting kunde äfventyra detta Nationens oberoende, så vore det just dylika utfall emot grannstater. Om häraf uppkomma obehagliga tvister, till och med faror, så skola de, som varit upphof dertill, säkert vara de sista att manligt gå dem till mötes.

»Den moraliska styrka, som är en naturlig följd af tvenne grannstyrelsers förtroende till hvarandra och Regenternes ömsesidiga vänskap, kan rättvisa den trygghet, åt hvilken ett Folk öfverlemnar sig, inskränkt inom sitt eget sjelfförsvar, emedan det icke är det mäktigare i yttre krafter, och emedan dess politiska system icke är grundadt på en förstoring af dess område. Denna trygghet har hittills ägt rum; men att alltid räkna på dess beständighet, är hvarken förenligt med händelsernes ordning eller med framtidens förutseende, om förolämpningar och smädande tillmälen förnyas.

»Vår granne i öster låter på Åland uppföra fästningsverk, hvilka för det närvarande endast äro beräknade på eget försvar, men hvar-

ifrån genom deras utvidgning ett anfall vid den minsta brytning kan utgå.

»En blick på kartan lärer, att våra kuster äro öppna på en sträcka af 120 svenska mil. Ingen station för sjöförsvaret finnes ifrån Grisslehamn ända till slutet af Bottniska viken. För att småningom kunna komma till ett försvarstillstånd, sådant som Landets beskaffenhet det fordrar, behöfvas betydande utgifter, och framför allt fredens bibehållande. Hvarje god medborgare bör fördenskull gifva sitt odelade bifall till de förhållanden af vänskap och grannsämja, som Jag under bevarande af de båda Rikenas rättigheter och sjelfständighet, i hela deras renhet, i 24 år, med omsorg upprätthållit, och högt ogilla allt, som kunde äfventyra deras varaktighet.

»Betänken, Gode Herrar och Svenske Män! de betydliga utgifter, som skulle förorsakas af ett motsatt system, hvar till Vi gifve en fortfarande anledning, och der misstroendet skulle väpna sig emot Oss, till följe af det mindre fredliga i Våra tänkesätt. Skulle Nationen, trött vid fredens välgerningar, vilja kasta sig in på denna vådliga bana? Skulle den vilja öfverlemnna sig åt bedrägliga förhoppningar, för att tillfredsställa några öfverspända meningar? Vill den utan nödvändighet, i denna olika strid, uppoffra sitt blod och sina tillgångar, underhålla i fullständigt skick en här af 60,000 man och underkasta sig alla de af ett krig förauledda bördor? Jag tror dess svar icke kan blifva tvifvelaktigt, Mitt kännen I redan.

»Bland de meddelanden, som blifva Eder gjorda, skolen I finna så väl påbörjade som redan afslutade ämnen. Hvad de förra beträffar, äfvensom allt hvad som rör enskilte personer, skall Statens hemlighet äfven förblifva Eder. Allt deremot som är fullbordadt, allt som, mer eller mindre vanständt, kommit till allmänhetens kunskap, allt slutligen, som tillhör Mitt allmänna system, det icke allenast tillåter, utan äfven uppmanar Jag Eder att meddela och derom upplysa Edra Medbröder inom Riks-Stånden.

»Den tafra, Jag för Eder framställt, har kunnat öfvertyga Eder, att det är mera svårt att tillvägabringa det goda, än att åstadkomma det onda.

»Allmänt lugn, verkställighet af gällande lagar, säkerhet för hvarje Medborgare — Sådane äro Folkets önskingar, och Vi äge i Våra händer medlen att dem uppfylla.

»Jag förblifver Eder, Gode Herrar och Svenske Män, med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.»

Anm. Denna officiella öfversättning till svenska språket af den franska originaltexten är ganska fri; i det hela förryckes väl ej konungens mening, om än stilen blifvit i en anmärkningsvärdt hög grad förderfvad. Några af de många oegentligheterna äro dock af den beskaffenhet, att de groft vanställa hvad konungen verkligen yttrat. Sålunda, när konungen säger, att han »erkänt det *monarkiska statskicket* i Grekland, men först efter det nationalförsamlingen bekräftat prins Ottos af konferensen i London proklamerade upphøjelse på tronen», låter öfversättaren honom säga, att han »erkänt *denna stat*, men först sedan nationalförsamlingen bekräftat prins Ottos upphøjelse på tronen, som blifvit beslutad af konferensen i London». — När konungen kallar Sverige och Norge »opartiska magter», har öfversättaren måhända bättre återgifvit sin, än den höge talarens mening, genom att utbyta pluralis mot singularis. — Både innehållet och formen blifva lidande, när konungens ord (syftande på hvälfningarna i Frankrike, Belgien, Portugal och Grekland): »Jag har ej dröjt att erkänna hvarje ordning upprättad genom *en nationalvilja*» blötas upp i följande fras: »Jag har ej dröjt att erkänna hvarje sakernas ordning, grundad på det *folks önsknings*, der den blifvit beredd» — eller när högstdensammes: »Jag har aldrig förnekat den fulla rätt, som hvarje stat *eger* vid behandlingen af sina inre angelägenheter» af öfversättaren försvagas till ett erkännande af den rätt, som hvarje stat »*bör åtnjuta*». — För meningslösheten i orden: »Det har varit min pligt att söka förutse hvarje, ej allenast tillfällig, utan äfven möjlig brytning» hvilas ansvaret på öfversättningen, ej på originaltexten, der det heter: »förutse hvarje under vissa förhållanden sannolikt (éventuelle), till och med blott möjligt fall».

Bil. B.

Mémoire Confidentiel.

La Suède devenue, pour ainsi dire, insulaire, par suite des événemens qui la séparèrent de la Finlande en 1809, et par la réunion subséquente de la Norvège en 1814, a dû consulter sa position géographique et ses intérêts intérieurs dans la direction de sa politique. Loin de se livrer à des illusions qui pourraient compromettre sa tranquillité et son existence, Elle a borné son ambition à inspirer aux Puissances, avec lesquelles Elle entretient des relations plus intimes, une conviction solide de la loyauté de ses intentions. Plus la résolution de ne pas supporter des pertes ultérieures, est inscrite dans le cœur du Roi et de chaque citoyen, plus nous devons prouver, par nos actes, que nous avons fait notre deuil des provinces que le sort des armes nous a enlevées. Nous ne ternirons jamais les souvenirs honorables que nous espérons y avoir laissés, en excitant des passions, dont les funestes conséquences manquent rarement de retomber sur les populations. Cette conduite franche et loyale de notre part, à l'égard de la Cour de Russie, a été appréciée par S. M. l'Empereur, et l'amitié que ce Souverain a témoignée au Roi, a été payée d'un retour sincère.

Nous aimons à nous persuader, que nous obtiendrons le même suffrage du Gouvernement Britannique. Appelés à suppléer, par le sol qui nous reste, à celui que nous avons perdu, il est de notre intérêt constant et immuable d'éloigner soigneusement toute collision avec une Puissance, qui pourrait nuire si essentiellement au développement de notre industrie et à notre commerce. Nous ne pouvons d'ailleurs jamais oublier, que, lorsqu'en 1810 la politique de la France d'alors nous força à nous déclarer contre l'Angleterre, le Gouvernement Britannique jugea notre position, et nous fit recueillir de ses vues éclairées l'avantage, que nous eûmes en 1812, d'être l'intermédiaire de son rapprochement avec la Russie.

Or, avec ces souvenirs et ces intérêts permanens, que devons-nous désirer à l'égard de nos deux puissans Voisins, sinon de leur inspirer une égale confiance, de leur rendre loyalement la loyale amitié qu'ils nous témoignent, d'être *nous* dans les décisions de notre politique,

nous dans le maintien de notre indépendance, et d'énoncer clairement ce que nous pensons, précisément parce que nous n'avons pas d'arrière-pensée.

Cette marche, dont nous n'avons jamais dévié, a été facile jusqu'ici, et malgré les graves complications récemment surgies, d'après ce qu'on nous mande, entre la Russie et l'Angleterre, nous espérons qu'elle pourra être continuée de même. Tous nos vœux appellent une explication conciliante et réciproque, qui puisse devenir un nouveau gage du maintien de la paix générale; c'est désormais, pour les Gouvernemens, le plus beau titre de gloire comme, pour les peuples, la garantie la plus efficace de leur bien-être.

Aussi espérons-nous encore, qu'on n'aura point recours aux armes, mais, dans un cas aussi déplorable, nous réclamerons, comme nous le faisons d'avance, en ce moment, de l'amitié des deux Puissances de rester totalement étrangers à cette lutte, et que la Suède et la Norvège, en conservant vis à vis des Parties Contendantes une stricte neutralité, puissent mériter, par leur conduite impartiale, qu'on respecte et apprécie leur système.

C'est celui qu'au retour du Baron de Palmstierna à son poste, le Roi chargea ce Ministre d'exposer à l'Empereur; c'est celui que Sa Majesté communiqua à Lord Howard de Walden, lorsqu'il prit congé d'Elle, il y a deux mois, pour retourner en Angleterre; c'est celui enfin, qui ne peut être soumis à des variations, commandées par les circonstances, puisqu'il se lie intimement aux intérêts matériels des deux Royaumes de la Scandinavie, à leur indépendance et à leur nationalité.

Nous pensons que la Russie, dans ce cas éventuel, ne nous demanderait que la neutralité la plus entière, et nous sommes également persuadés que la politique de l'Angleterre ne pourra pas nous être contraire à cet égard, d'autant plus que les intérêts commerciaux et les institutions des deux pays sont identiques. Mais si, comme nous l'espérons d'avance, les deux Puissances reconnaissent notre neutralité, il est essentiel, afin d'obvier à des contestations subséquentes, de tomber d'accord sur la définition qu'on attache à ce mot. C'est dans ce but que nous désirons vivement que les deux Gouvernemens s'expliquent. Nous ne cherchons pas à établir un nouveau code de droit public; mais nous voulons observer religieusement celui dont nous serons convenus.

Nous n'hésitons pas à énoncer, comme nous l'entendons, cette neutralité, et comme nous nous flattons qu'elle sera entendue.

Elle consiste, d'après notre opinion :

A s'abstenir, pendant la lutte, de toute participation directe ou indirecte, en faveur d'une des parties contendantes au détriment de l'autre.

A admettre dans nos ports les bâtimens de guerre et de commerce des deux Parties, avec les restrictions usitées, quant au nombre des premiers, dans les ports de guerre, et relativement aux réglemens sanitaires que les circonstances pourraient amener.

A vendre, aux deux Puissances en guerre, toutes denrées et marchandises dont elles pourraient avoir besoin, à l'exception des Articles réputés contrebande de guerre.

A jouir dans nos relations commerciales avec les deux pays, pour nos navires et leurs cargaisons, de toute sûreté, en ayant égard aux cas spéciaux de blocus déclarés et effectifs.

A exclure de nos ports l'entrée (»les cas de détresse constatée exceptés»), la condamnation et la vente de toute prise.

Si, en accédant à ces principes, les deux Cours voudraient, pour plus de sûreté, les consacrer, éventuellement, dans des Conventions obligatoires et spéciales, nous sommes prêts à y entrer, mais naturellement sur les mêmes bases avec l'une et l'autre.

Nous répétons encore notre espoir, que toutes ces mesures de précaution puissent devenir surabondantes, et que le sentiment des bienfaits de la paix continue à en assurer la durée. Mais dans un cas contraire, il ne nous resterait qu'à appeler de tous nos vœux la cessation de cette lutte, trop heureux, si nous pouvions contribuer encore une fois à rétablir entre ces deux Puissances une confiance aussi précieuse pour le repos de l'Europe.

Tels sont les principes que nous portons, avec confiance, à la connaissance des Cours d'Angleterre et de Russie. Elles apprécieront toutes deux, nous aimons à l'espérer, la franchise de notre démarche, et les motifs qui en forment la base. Nos moyens bornés excluent de notre pensée toute guerre d'ambition et les concentrent uniquement à la défense de notre territoire et de nos institutions sociales. Mais un accord préalable est nécessaire pour régler toutes ces questions délicates; il est commandé autant par la prudence que par la politique et le devoir du Gouvernement.

Stockholm le 4 Janvier 1834.

1) Härmed åsyftar förf. furst Bismarcks och den tyska pressens angrepp och hotelser mot Schweiz, som ej tålde den tyska politiska polisens tilltag att i Schweiz hålla en *uppviglings-agentur* (den s. k. »Wohlgemuth-affären») — angrepp och hotelser, som emellertid af den schweiziska förbundsregeringen tillbakavisades med den värdighet, skicklighet och kraft, att det öfvermodigt började diplomatiska fälttåget ändade med en känbar förödmjukelse för rikskansleren.

2) Detta förringande af skiljedomens i Alabama-frågan betydelse synes mindre väl grundadt. Washingtonfördraget den 8 maj 1871, art. 6, faststälde de mycket omtalade »tre reglerna», af hvilka skiljedomarena mellan Förenta staterna och England skulle låta sig lodas, äfvensom af de med dessa regler icke oförenliga folkrättsprinciper, som skiljedomstolen funne tillämpliga. Det är sant att, ehuru kontrahenterna förbundo sig att äfven »i framtiden iakttaga dessa regler och att bringa dem till andra sjömakters kännedom med anmodan att biträda dem», icke blott ingen annan regering antagit dem till rättesnöre för neutral makt's åligganden, utan ock England efteråt på sätt och vis protesterat, i det att Gladstone den 21 mars 1873, med anledning af en motion, lofvade att de tre reglernas öfverlemnande till främmande makter skulle åtföljas af — *the dissent of the british government from the recitals of the Awards*. Men det är ej mindre sant, att England böjde sig för skiljedomstolens utslag — och denna praktiska framgång torde väl mycket mer än uppväga det s. k. teoretiska misslyckandet — likasom att de tre reglerna näppeligen äro så fullkomliga, att de ej tåla vid en omarbetning, såsom Institut de droit international vid mötet i Haag 1875 har ådagalagt.

3) Politisches Jahrbuch der Schweizerischen Eidgenossenschaft 1893. S. 215 ff.

4) Franz Fäh: Gustav Adolf und die Eidgenossen. — Paul Schweizer: Geschichte der schweizerischen Neutralität, s. 211—258. — Åtskilliga karakteristiska uttryck af konungens ovlja mot neutralitetsrätten anföras af Droysen.

5) G. de Molinari: Grandeur et décadence de la guerre. S. 196, 258—301.

6) Art. 13 i Congo-akten innehåller också en anmärkningsvärd nyhet, i det att den, för händelse af meningsskiljaktighet mellan konventionsmakterna, *förpligtar* dem att söka vänskapliga makters medling (nr 69 i Sv. författningssamling 1887).

Vissorligen föreskref fredstraktaten i Paris af 30 mars 1856, art. 8, att om mellan Porten och en eller flere af de öfriga undertecknande makterna uppkomme »en misshällighet som hotade vidmakthållandet af deras förbindelser, den höga Porten och hvar och en af dessa makter skola, innan de använda makt, sätta de öfriga kontraherande parterna i tillfälle att genom sin medling förekomma denna ytterlighet». Men detta var endast en skyddsåtgärd till förmån för Turkiet. Att i annat fall, än det angifna, ålägga sig sjelfva såsom skyldighet att anlita medling, innan det vädjades till vapenlyckan, sattes ej i fråga. När lord Clarendon föreslog, att gifva bestämmelsen i art. 8 en »allmänare användning», fann sig kongressen ej kunna gå längre än att, i de representerade regeringarnas namn, »uttrycka den *önskan* att de stater, mellan hvilka en allvarsam misshällighet

uppstode, måtte, förr än de vädjade till vapnen, i den mån omständigheterna det medgäfvæ, anlita en vänskaplig makts bona officia». (Kongressens prot. n:o XXIII, den 14 april 1856). — Efter att deltagarne i Congo-akten förenat sig om obligatorisk mediation, torde samma grundsats, som nu är uppförd å det ryska programmet, kunna blifva godkänd att tillämpas äfven inom Europa.

7) Union interparlementaire pour l'arbitrage. Session de 1897. Comptes-rendu, s. 73.

8) W. Tham: Bidrag till svenska riksdagarnes och regeringsformernas historia. 2, 21. — Landshöfdingen N. Posses relation om Gotlands tillstånd 1712: Historisk tidskrift 1897.

9) John Ross: Memoirs and Correspondence of Admiral Lord de Saumarez, 2, 170.

10) A tour in Sweden in 1838. By Samuel Laing, London 1839. Sid. 327 yttrar förf. om Gotland bland annat: »Det är ej sannolikt, att en för Ryssland och öfriga europeiska makter så vigtig post länge skall få förblifva i Sveriges händer».

11) Schweizer, sid. 538 ff.

12) L'Acte général de la Conférence de Berlin par J. Jooris, Ministre-résident de S. M. le Roi des Belges, sid. 35—36.

13) F. von Liszt: Das Völkerrecht, systematisch dargestellt, 1898.

14) Schweizer, s. 595 ff.

15) G. Rothman: L'affaire du Luxembourg, s. 377.

16) Schweizer, s. 623—802.

17) Se L. B. Hautefeuille: Histoire des origines, des progrès et des variations du droit maritime 1858. S. 183, 206. — Densamme: Des droits et des devoirs des neutres 1868. III, 420. — E. Cauchy: Le droit maritime international 1862. I, förordet; II, 301. — Th. Ortolan: Règles internationales de la diplomatie de la mer. 3:e Éd. 1856. II, 335. — Schoell: Histoire des traités. VI, 98.

18) Utdrag af neutralitetsförklaringen, infördt i Algreen-Ussing, Love og Anordninger, III s. 512, som bilaga till den under 20/4 1854 utfärdade Bekjendtgjorelse ang. fornyet Anvendelse af Fdn. af 4:de Mai 1803, om hvorledes de Handlende og Søfarende sig have at forholde i Tilfælde af Krig mellem fremmede Sömagter m. m.

Denna kungörelse föreskrifver bl. a.:

§ 2. Foruden de i Fdn. af 4:de Mai 1803 Art. 13 navngivne Gjenstande blive endnu at henregne til Krigscontrebande alle saadanne forarbeidede Gjenstande, som ere umiddelbart anvendelige til Krigsbrug. For det Tilfælde at Forandringer eller Tillægsbestemmelser med hensyn til Krigscontrebande skulde blive nödvendige som Følge af særskilte Stipulationer imellem Hs. M. Kongen og fremmede Magter, forbeholder Udenrigsministeriet sig efter i saa Henseende at have indhentet nærmere allerhöieste Resolution, derom at meddele yderligere Anviisning. § 3. Som Følge af bestaaende tractatlige Bestemmelser (jfr Tractat med Storbritannien af 11 Juli 1670, Art. 3, og explicatorisk Artikel af 24 Juli 1780), og i Overensstemmelse med den allerhöieste Neutralitetserklærings Indhold (Post 1), er det ulovligt for de kongelige Undersaatter, saavel overhovedet i nogensomhelst Egenskab at tage Tjeneste hos de eventuelt krigførende Magter enten til lands eller ombord i deres Regjeringskibe, som i Særdeleshed at lodse hine Magters Krigs- eller Transportskibe udenfor det danske Monarkies Lodsfarvande.

19) Le droit international. 4 Éd. 1888. IV, 436.

20) Recueil des traités et conventions conclus par la Russie avec les puissances étrangères, publié par F. de Martens. T. XI. Traités avec l'Angleterre 1801—1831. S. 199.

21) För. staterna, som 1854 föreslagit de sjöfarande nationerna att till »permanent folkrättsprinciper» upphöja de regler, som sedermera blefvo punkterna 2 och 3 i Parisdeklarationen, att nemligen neutral flagga täcker fiendtligt gods och att neutralt gods är fritt under fiendtlig flagg, i båda fallen med undantag för kontraband, ville deremot ej godkänna punkt 1 — Kaperi är och förblifver afskaffadt — med mindre man äfven enade sig om att enskild egendom tillhörande de krigförande staternas undersåtar ej ens fuge konfiskeras af örlogsfartyg (Statssekreteraren Marcy till franska sändebudet de Sartes och till För. staternas sändebud i Paris den 28 och 29 juli 1856. Jfr hans efterträdare Swards note till För. staternas sändebud i Europa den 24/4 1861). — Detta märkvärdiga förslag har ett äldre amerikanskt ursprung. Redan Franklin ville, att enskild fiendeegendoms okränkbarhet på fiendtligt skepp skulle proklameras.

22) Fredsunderhandlingerne i Wien, fremstillede efter de Rigsraadet meddeelte Aktstykker. Köbenhavn 1865. Sid. 6.

I Londonkonferensens möte den 28 maj yttrade lord John Russell, hvilken frukt-samhet i uttänkande af projekt, som bekant, gemenligen var större än precisionen i deras affattning, att »om konungen af Danmark samtycker till de laudafträdelser, som man i fredens namn af honom begär, det vore rättvist, att hans rikets oberoende (!) garanterades af de europeiska stormakterna». Detta synnerligen olyckliga uttryck rättades såväl af Frankrikes representant, som af Sveriges och Norges. Den förre yrkade en sådan delning af Slesvig, att den nya gränsen blefve för Danmark — »den svagaste parten» — från försvarssynpunkt tillfredsställande, på samma gång den motsvarade Tysklands berättigade intressen, så att »den nya ordningen tillräckligt garanterade Danmarks oberoende och den europeiska jemvigtens intressen i Norden». Och den senare hade att afgifva en ännu mera exakt redigerad förklaring, nemligen att han vore bemyndigad att biträda lord Russells förslag rörande afträdelse af Holstein, Lauenburg och södra Slesvig på vilkor, bland andra, att »den blifvande nya gränsen ställes under europeisk garanti». (Aktstycker vedkommande Londonerconferenzen, Köbenhavn 1866. Sid. 100, 103—104). Den garanti, som af svensk-norska sändebudet yrkades, var således fullt motsvarig mot den i schweiziska neutralitetsakten af 20 november 1815 stadgade. Emellertid går lord Russells förfelade uttryck igen uti den af utrikesministern Bluhme för Danmarks underhandlare vid fredskonferenserna i Wien utfärdade instruktion, går igen i det oklara talet om en garanti enligt Belgiens och Schweiz' föredöme, hvilka länders neutralitet *icke* är enahanda, i ty att det förres är garanterad, det senares deremot ej.

23) Sedan den Pan-amerikanska konferensen 1889—90 uttalat sig för skiljedom till slitande af alla tvister mellan Amerikas republiker, och den af konferensen uppgjorda arbitrage-traktaten undertecknats utaf 10 af de å konferensen representerade 18 regeringar, blef konferensens beslut meddeladt alla vänskapligt sinnade makter, bl. a. genom note af 23 oktober 1890 till För. staternas sändebud från statssekreteraren James G. Blaine, uttalande presidentens förhoppning om vederbörandes deltagande för det viktiga ändamål, som skulle främjas derigenom, att skiljedoms-principen blefve förmligen antagon af alla nationer.

24) Dess lydelse återfinnes i dansk öfversättning uti Nationalökonomisk Tidsskrift 1884, sid. 151.